

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-betűs betűsor egy sor 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szerda, június 22.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A városliget szabályozása.

Vihar a képviselőházban.

A csatátér borzalmait.

Az aradi ivóvízről.

Arad a szárazsági társulat ellen.

Hottingert fölmentették.

Elloptak aradi betörő.

Az aradi országos atléta-verseny.

Beszélgetés Hottingerrel.

Tárca: Fák alatt az országúton. Írta: Cserzy Mihály.

Csarnok: Tecsa. Írta: Sebők Zsigmond.

A városliget szabályozása.

Arad, június 21.

A lövészegylet tegnapi választmányi ülésén a városliget szabályozásának kérdésével foglalkozott s az elnökségnek egy idevágólag benyújtott javaslatát és tervezetét fogadta el, a mely a végleges rendezésnek ugyan csak kezdetét jelenti, de azt máris egy jó lépéssel vinné előbbre. A végcél ugyanis az volna, hogy a régi temetőnek s a vásártér odafekvő részeinek odacsatolásával kibővülő városligetben, kocsis ut létesítsék, mely körfutásában egy kocsikörző alkalmas helyéül szolgáljon.

A tervbe vett ut egyelőre a volt Mittelmann-gyár előtt indulna a szabályozandó Boros Beni-tér utszakasából a ligetnek csatornatul részébe s a waggongyárral párhuzamos fasorban folytatódva a lencsázás elé kerülne s a régi temetővel egyenközűen futva a vásártéri fasorba szakadna. A lövészegylet által elfogadott

beadványban a választmány arra kéri a törvényhatósági bizottságot, hogy ezen utvonal maga, valamint a közte és a liget, illetőleg régi temető közötti rész a fateleppel és természetével együtt a városligethez csatoltassék s a lövészegylet kezelése alá adassék, kéri továbbá a lövészegylet ezen utnak a mérnöki hivatal által a legrövidebb idő alatt leendő kihuzását, hogy az utat szegélyező fák ültetését még ezen évben megkezdhesék.

Ezzel számoltunk be a lövészegylet szerénykeretű, de a jövőre kihatólag nagy jelentőségű kezdeményezéséről, a mely tervszerű folytatása és kivitelében előbb-utóbb mégis csak oda fog vezetni, hogy Arad egy hozzá méltó, nagy és könnyebben megközelíthető parkot kapjon, olyat, a melyet egy város kebelében nem egy hamar találhatni széles e hazánk vidéki városai között. Ha a tervezett kocsis ut külső szélén a vásártér felől egy 10 méternyi védő sáv is még a ligethez csatoltatik, mely a ligetet a vásártér felől portól-szélétől védelmezzék, akkor az egész park 56 katasztrális holdat fog kitenni; kétszer olyan nagy lesz tehát, mint a város számára a Csálai erdőből fentartott rész; valóságos népligetté fog bővülni a mostani parkocská, mely a szóban levő ut által kocsin is egyaránt megközelíthető lesz a Boros Beni-tér és a Kossuth-utca felől.

Föltétlen dicséret illeti a lövészegyletet, hogy feladata és hivatása teljesítésében magasabb szempontokra helyezkedett és oly nagyobb szabású és közhasznú lé-

tesítményekre vállalkozott, melyekre nézve az eszközök hiján téttenségre szorított szabályozási bizottságon kívül nincs meg a városnak a kezdeményező szerve. Ugyanazért a város közönségének ki kell lépnie tartózkodó, hűvös álláspontjából, a melylyel a városliget fontos, de csudálatosképen állandóan mellőzött érdekei iránt eddig viseltetett. Meg kell ragadnia a város közönségének az alkalmat, mely egy szerény egyesület még szerényebb propozíciói útján kínálkozik, s a feltétlen támogatás minden eszközeivel oda kell hatnia, hogy az alföld pora és iszapjába ágyalt városunk olyan üdülő helyet kapjon, mely tünhetőbbé teszi a tropikus hőség elviselését azok részére, kik a nyarat itt kénytelenek töltetni, sőt hozzá járul ahhoz, hogy azok is itthon maradjanak, kiknek egyébként módjukban volna a távozás.

Pedig ez nagyon fontos érdek. Divatossá vált mostanában a nyarat fürdő helyeken, vidéki nyaralókban, vagy utazásokkal töltetni. Egyaránt kárunk van ebben azoknak, a kik távoznak és azon itthon maradottnak, a kik életviszonyaik és foglalkozásuknál fogva a vagyonosabb osztály után élnek. Mentől több történik arra nézve, hogy egy város kebelében a nyári tartózkodás tünhetővé, sőt kellemessé tétessék, annál inkább apad a nyári vándorok száma és rövidül távollétük ideje. Nem mondhatni, hogy Arad ez irányban ne haladott volna. Kitünő vizet kapott, aszfaltozott és öntözött utcái tiszták és hűvösek s azonkívül a szegélyző

Fák alatt az országúton.

Írta: Cserzy Mihály.

Kívül a városban, ahol a fákkal szegett országút kezdődik, két hatalmas épület néz egymásra. Az egyik jobbról, a másik balról bámulja az életet, mely siet különféle változatokban, mint a folyam, amelynek tükrén egyszer virág, máskor meg a megsemmisült élet hullája uszlik lefelé.

A két épületnek egy a rendeltetése. Kórház mindkettő. Külső alakjában is egyforma dísztelen az is, amaz is. És mégis különbség van a kettő között, mint sok más dologban, időben a mindennapi életben. Az egyikbe az a beteg katona kerül, akinek vörös zsinórt varrtak nadrágjára, a másikba pedig, aki német szóra lép és süti el a fegyverét. Hát hiszen ez mindegy. Ez csak formáság. A szenvedés azért mégis csak közös. — Innen is, amonnan is nehéz sokak törnek kifelé és a halál fekete madara ide is leszáll néha, hogy befogja fénytelen szemét a haldokló embernek.

Most a kőd szítál. Szürkeség van mindenfelé. Az ég is felhőkönként öltött, a földön pedig feketedő hó fagyoskodik. Üresség és esendő ül a tájon. Néha zörren a zuzmára, amint lebukik a fagylyról. Olyan egymagányosan érzi az ember magát ebben a barátságtalan környezetben. Szinte átbörzong a lelkén a múlt...

Es furcsa képek elevenedtek meg. Egyre-sze a katonaleletből való. Mi is voltunk katonák régen, nagyon régen. Akkor a bandonier is a mellén feküdt, hogy elfojtsa menetelés közben a lélegzetet. És a kődben, amint állók egyedül és nézem, hogy a csákós baka zsebbe tett kezével füttyörészve lép a kapu elé, az emeleten pedig nyílik az ablak és kinéz egy sárgarcu ember, eszembe ötlök egy hozzá hasonló alak, egy fekete bőrű katona, Juon, akit lenn hagyunk a köves szándzsákban, feje fölül vékony puha fadesszka keresztet tettünk a nevét tintával reáírtuk fölösleges munka gyanánt.

Juon igen jó fiú volt. Valamelyik határszéli faluból került az ezredünkhöz, hol a nyár-vegi napokon már kőd uszáll a házak fölött s a hol csak annyit tudnak az emberek, hogy minden reggel kelet felől feljön a nap, alkonyatkor pedig leszáll az őserdőkkel borított hegyek mögé. És hogy az áldozó nap fénye, ha átszüláncol a mohos bükkfák lombjain, pihenőre kell térni, hogy másnap friss erővel foghassanak az erdőirtás élő munkájához.

Ennél többet a mi Juonunk sem ismert az életből. Lelkének vágyai nem szányáltak tovább az utolsó vályogháznál s a felhőkbe nyíló hegygerincnél, ahonnan fonséges látványt nyújtottak a távoli havasok, melyeken, ha megtört a napsugár, a fehér hópalástok káprázatos fényben ragyogtak a hajolni látszó levegő égtiszta kéksége alatt.

Ez az egyszerű csöndes falu az ő sajátos, alvó életével úgy a lelkéhez nőtt a fiatal oláh fiúnak, hogy nem tudott megválni tőle. Csöndes éjszakákon, mikor a hangtalanság borult a kaszárnyaszobákra, ő visszazökkent lelkével a zsúpfődes házak közé és végigjárta minden zugát a völgyben nyugvó csöndes falujának. Néha találkozott is ott valami ismerőssel és ekkor az ő nem értett anyanyelvén szomorú panasza fogott.

A katonák, kik a síró hangra fölneszeltek az álmukból, ilyenkor tréfásan mondták:

— Őszi már a Babareszku megint a mamaligát.

Álmodott. Hazajáró lelke megtelt boldogsággal. Reggelre azonban, mikor szétfoszlottak az álmokképek, újra az a málázó, magábavonult, bánatos fiú volt, mint berukkolásának első napjaiban. A szeméi mintha könnyekkel lettek volna tele, örökkön bágyadt fényben csillogtak, az ajkát pedig olykor görcsösen összerántotta, hogy valamiképp ki ne törjön az elfojtott keserűség.

Az emberek, kik egy szobában végezték vele a durva katonamunkát, eleinte gunyolták az elborult lelkű fiút. Nem gyűlöletből, bár ezt nem lehet tagadni, némi nemzetiségi ellen-szenvet táplált a vele szolgáló magyar gyerekek irányában. Csupa jóindulatból. Mert hogyan is lehetne ez, mikor olyan szép egyetértés, olyan megbecsülni való testvériség és szeretet

fasorok lombkoronái is beárnyékolják azokat lassankint. A csatornázással megújírt az utcák levegője, s ha a papírgyár büze is — mint remélhető — megszűnik, Arad a fönt jelzett előnyeivel az alföld többi városait messze tulszárnyalja.

Csak a kirándulási helyekben szegény, sőt a benne s körülötte levő üdülő helyek, kertek és parkok dolgában is visszafejlődés észlelhető. A régi, Tököl-kertnek nevezett nyilvános parkot, mely a ligetnél is nagyobb volt, beépítették; az északra felé fekvő szállások és parkok helyén az Újtelep külváros, a vasuti állomások és a kaszárnyák épültek, nem is szólva azon nagy területű kertekről, melyek mint az Atzél-féle park is, részben már beépültek, részben be fognak épülni. A csálai erdőt nagyobb felében kivágták, s a város számára fentartott hernyó fészkek parkirozása és gondozásában ugyan csak nem erőlteti meg magát a kincstár. A vár körzetét is mindjobban elzárja, a közönség elől, s az árnyas kocsit utat is elszorították, a mely a vár körül vezet, s a melyet oly szívesen használtak, kiknek kedvük és alkalmuk volt hozzá.

A város légző szervei tehát, a kertek és fás ültetvények mind szűkebbre szűgörodnak, mind kevesebb lesz a város levegője s a Marosparton létesített kertek, melyek fejlődésének a törvényszerű és képezdei épületekkel úgy is határt szabtak, csak elenyésző töredéke azon nagy terjedelmű befásított területeknek, a melyek az utóbbi évtizedek alatt kiirtva és beépítve lettek.

Csak egy mód és alkalom van a mulatok hibáit jóvá tenni s a jövő nemzedék számára a háztenger közepett számba vehető üdülőhelyet biztosítani, az tudniillik, ha a mostani ligetet s a körüle fekvő területeket a régi temetővel együtt egyetlen összefüggő nagy népligetté szervezzük és fejlesztjük. Értsék meg ezt azok, a kiknek a jövő nemzedék érdekei iránt csak egy csipetnyi érzékük van s a kik adnak rá valamit, hogy emléküket az utódok kegyelettel ápolják. Értsék meg és örködjének a felett, hogy filiszter kor és kartársaik a hétköznapi felfogás és pilla-

natnyi érdekeknek fel ne áldozzák a jövőt. A lencsáz odaépítése már egy óriási baklövés volt, a mely soha többé jóvá nem tehető; azonkívül a telek spekuláció is mind merészebben lép előtérbe a rejtett érdekek oduiból s a városligetet utcák és közlekedési vonalakkal igyekeznek átszeldelni, a mit a parcellázás ép úgy nyomon követne, mint egyik láb a másikat. Hogy mennyire nincs érzéke a polgárság egy nagy részének a jövő számára biztosítandó üdülő helyek nagy fontossága iránt, bizonyítja a tűzéraktanya helyének az eredeti terv szerinti kijelölése, mely a temetők kiirtását vonta volna maga után s örökre megghusítja vala a liget kibővítését, úgy hogy ennek végső sorsa csakugyan a feldarabolás lett volna.

Értsék meg Arad polgársága, hogy ha a városerdő kibővítésével egy népliget alakítását elmulasztja, erre többé soha módja nem lesz, mert nem talál arra többé sem alkalmas helyet, sem az alkotásra időt és ösztönt. A törvényhatósági bizottságnak tehát, ha igazán jól fogja föl a város jövőendő érdekeit, valamivel többet is kell tennie, mint a mit a lövészegylet a fönt jelzett beadványában a közgyűléstől kér. Kezébe kell vennie a *végleges szabályozás ügyét* s a lövész egylettel karöltve és áldozatokat nem kímélve oda hatnia, hogy a felhasználható területek tervszerű parkirozása által Aradot mihamarább egy nagy és modern üdülőhelylyel gazdagítsa.

Vihar a képviselőházban.

(A miniszterelnök beszéde miatt.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 21.

Obstrukciós hangulat uralkodott ma a képviselőházban. Napirend előtti felzárkózások, zápos közbeszólásoktól tarkítva; beszélni akaró ellenzéki szónokok, a kiket leszavaznak; egy csomó rendreutasítás, izgatott felelés az elnökkel, végül *zárt ülés*, majd nyílt ülés... Szóval teljesen az a kép, melyet csak nemrég váltott fel a rendszeresnek látszó érdemleges tárgyalás és komoly munka a képviselőházban.

Ezt a hirtelen felfordulást a hírheft debreceni átirat, illetve Tisza miniszterelnöknek arról mondott tegnapi beszéde okozta. A galaci konzul németnyelvű irkafirkája zaklatta fel így a kedélyeket, melyek immár olyannyira háborus lellege csaptak át, hogy az ellenzék mindaddig nem engedte tárgyalni a napirendet, a míg a miniszterelnök a sérelmet nem reparálja. Legelőbb ellenzéki oldalon ez a haditerv. Hogy sikerülni fog e, az persze más kérdés.

A miniszterelnök ma nem volt jelen az országgyűlésben, mert hivatalos ügyek Bécsbe szölitották. Helyette Hieronymi Károly igyekezett válaszolni Rákossynak, Eötvös Károlynak, Polónynak és Hocknak, kik a mai támadást intézték. Holnap Tisza is jelen lesz s mivel az ellenzék mindenáron folytatni kívánja a már úgy is elmérgesült vitát: holnap újból zajos, sőt a mai- nál jóval zajosabb jelenetek várhatók.

A képviselőház ülése június 21-én.

— Kezdeté a. e. 11 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A jegyzőkönyvet a Ház nagyon türelmetlenül hallgatja végig, de végre tu'estek rajta. Az irományok közt ott van Thaly Kálmán levele, amelyben nyolc heti szabadságot kér egészségének helyreállítása céljából. A Ház megadja.

Maróthy László, a mentelmi bizottság előadója néhány régiebb keletű mentelmi ügyről terjeszti a Ház elé a jelentést.

(A vihar elezése.)

Perczel Dezső elnök jelenti, hogy Rákosi Viktor, Gál Sándor és Sebess Dénes napirend előtt kértek szót a miniszterelnök tegnapi válasza miatt. O nem adta meg az engedélyt, mert ez a tárgy nem ide tartozik. (Nagy zaj a baloldalon.)

Rákosi Viktor: Nem ide, hát hová? Talán a Reichsrathba? (Zaj a baloldalon.)

Gabányi Miklós: Talán bor mellett beszéljünk a magyar nyelvről?

Rákay László: Hát a nemzeti becsület? (Zaj a baloldalon.)

Lovász Márton: A kérdés feltévésehez kér szót. Azt kívánja, hogy minden képviselőre külön ejtsék meg a szavazást. (Zaj a baloldalon.)

Elnök: Erre nincs szükség, mert mind a három képviselő egy tárgyban akar beszélni.

Lengyel Zoltán: Lehetséges, hogy valaki az egyik képviselőnek megadja a szót, a másodiknak nem. Ezért külön-külön kell szavazás alá bocsátani a kérelmeket. Különben az elnök ne tartson előadásokat, hanem tegye fel a kérdést szavazásra. (Zaj a jobb oldalon.)

— Hogy vagy?

Nem felelt, csak nézte az orvos arcát, mintha onnan akarna valami vigaszt a lelkére leolvasni.

— Beteg vagy?

— Nem.

— Szeretnél hazamenni?

A szavak mintha nagy vihart idéztek volna elő a nagy fájdalomtól megszállt lelkében — egyszerre megrázkódott a fiú. A szíve lázasan kezdett dobogni, a szeméi sajátságos fényesen ragyogtak, úgy állt, mint a kinek most adják vissza az elveszt életet.

— Szeretnél — susogta.

Mikor vége volt a vizitnek, odament az apó- lóhoz és reménykedve kérdezte:

— Hazamegy Juon?

— Haza, csak várd. Előbb a temetőbe. Az oláh temetőbe. Jó lesz?

A fiú nem szólt semmit, visszament az ablakmélyedésbe s ott ismét nézegette sóvár vágyódással a szaladó felhőket, melyekhez csak hamar csatlakozott a lelke s ment, ment messze a hegyek közé, egy roskadt, öreg asszonyhoz, aki a barázdás arcáról morzsolgatta a fiáért lepergő könnyecsképeket.

Másnap már meg se nézte az orvos. Az előírások között megtalálta a kis román gyerek betegségét: a honvágyat, melyre egy gyógymód van előírva: az elbocsátás. Elkészítette Juonnak a fölülvizsgálati aktáit és megnyugodott, hogy gyógyulást talált a beteg emberre.

fűzi, bogozza össze az itt szenvedő lelkeket. Később azonban, mikor látták, hogy a tréfálkodással nem tudják komrságából kivenni: vigasztalan beszéltek hozzá:

— Juon, te bolondos Juon, hiszen még csak másfél esztendő van, azután haza jössz... Mi is hazamegyünk.

A fiú ilyenkor felderült egy percre s mintha vidámság szállta volna meg, tört magyarsággal élenken mondta utána:

— Igen Juon hazamegy, te is hazamegy.

Azután hamarosan újra csak visszaesett, régi állapotába.

Igy teltek a napok. A rákövetkező tavaszon, mikor a lomb fakadt a folyómenti fákon, már olyan volt Juon, mint az alvajáró. Teljesen megtört. Sovány lett. A szűk katonanadrág lógott a lábászárán, a szeméi, az arca be voltak esve és megsárgulva, mint valami nehéz betegé.

Egy napon nagyon kimerült volt; az akaratereje is megtört. Gyakorlat közben kilépett a sorból és odavánszorgott a vezénylőtiszt elé.

— Főhadnagy ur, jelentem alásan, nem bírok menni, — mondta szomorú hangon, melyből végtelen nagy fájdalom rezgett ki.

— Mi bajod?

— Nem tudom.

— Beteg vagy?

— Nem vagyok, főhadnagy ur.

Olyan nyílt, őszinte szívű volt ez a vézna oláh fiú, hogy még hazudni sem tudott. Nem

engedte a lelkiismerete. Pedig beteg volt, nagyon beteg. Csakhogy ő maga sem tudta. A lelki fájdalmat, mely számlatomást fogyasztotta az egészséges testet, nem tartotta betegségnek. Azt az előtte ismeretlen bajt pedig, mely szűnet nélkül vonzotta a kis hegyvidéki oláh faluba s mely megtompította lelkét minden, az élethez becset szolgáltató érzelmek iránt, talán nem is tudta, talán szűgyelte is megval- lani.

Be kellett tehát vinni a kórházba.

A korból erős szagával telt levegő, a rideg kőnyezet és a nyomasztó kínos hangulat, mely a szomorú helyen borongott, még súlyosbították a betegséget. Napról-napra rosszabb, ment, kisebb, soványabb lett. Az orvost, aki minden reggel tudakolta a baját és mindannyiszor azt a feleletet kapta, hogy nem érez semmi betegséget, utóbb bántani kezdte az a körülmény is, hogy nem tudta fölismerni a bajt, a mely rohamosan pusztította az egészségesnek látszó fiút.

Történt, hogy egy reggel „vizit” alkalmával ott találta az ablakmélyedésben, amint kikönyökölt az ablakon és merengve nézett a távolba, föl az ég kékjére, ahol lassan haladt a nap a maga útján és vakító fehérre változtatta az uszkáló felhők széleit. Az orvos egy pillanatra megállt, nézte a halvány arcú fiút.

— Juon!

A fiú megrezzent, egy ideig tétován nézett, mintha álmából keltették volna fel, azután megszólalt.

— Parancsoljon!

Kubik Béla: Szintén a külön-külön való szavazás mellett van.

Lovász Márton: Tanácsot kér az elnöktől. O Rákosinak meg akarja adni a szót, de Sebesnek meg Gálnak nem. Hogy szavazzon most már, ha egyszerre teszik föl a kérdést? (Derűtség.)

Elnök: O nem tanít ki senkit. Kérde a Ház, hogy külön-külön akar-e szavazni, vagy pedig egyszerre?

Olay Lajos: Ezt a kérdést nem szabad szavazás alá bocsátani.

(Támadás az elnök ellen.)

Rákosi Viktor: Nemcsak az ország anyagi javaiért, hanem erkölcsi javaiért is síkra kell szállani. Az elnök szolgálatot akar tenni annak, kinek ez a dolog kellemetlen. (Viharos helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Tiltakozik a burkolt meggyanúsítás ellen. (Zaj.) Nem is méltó a Házhoz, hogy a kérdésre ilyen nagy súlyt fektessenek. (Zaj a baloldalon.)

Felkiáltások balról: Hát a nemzeti becsület kérdése nem fontos kérdés?

Elnök: A nemzeti becsület kérdését a napirend keretén belül is meg lehet védeni. Tegyenek indítványt, tegyenek interpellációt.

Rákosi Viktor: Van egy interpellációja, másfél esztendeje nyújtotta be, és még nem intézték el. Kubikot rendre tudta utasítani az elnök csekélységért, a miniszterelnököt pedig a mikor a közjogot lábbal tiporta tegnap, nem merte megdorgálni. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

(A lezavazott felszólalók.)

Sághy Gyula a tanácskozás nyugalma érdekében kéri az elnököt, maradjon a régi gyakorlat mellett. Sose volt eset, hogy az elnök a kérdés külön választását megtagadta volna, a mikor azt kérték.

Elnök erre külön-külön teszi fel a kérdést. A Ház többsége Rákosi Viktornak nem adta meg az engedelmet a felszólalásra.

Gál Sándorra nézve 76-an megtagadták az engedelmet, 46-an megadták.

Kubik Béla kifogásolja, hogy a jegyzők helytelenül ejtették meg a számlálást, és oda szól az elnöknek, hogy megint pártokodik.

Elnök Kubikot rendre utasítja.

Sebes Dénesnek szintén nem adták meg a szót az engedelmet.

(Zárt ülést kérnek.)

Elnök: És most a napirendre térünk át, a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat folytatolagos tárgyalására. — Az első szónok?

Kovács Pál jegyző: Udvarny Ferenc.

Eötvös Károly: Így nem tárgyalunk! Azt a dolgot előbb el kell intézni. (Nagy zaj.)

Napok múltán borongós, viharos estére vált az alkonyat. Hűvös szél csapkodta a külső ablakokat és itt-ott beordított a törött ablaküvegeken a szobákba, hogy zárják be az ablakokat. Egy-kettőt ki is tört a szél, meg a dionagysgu jégdarab s az üvegek csörömpölve hullottak le a sötét udvarra.

Juonnal, aki vetetlen vaságyon feküdt, most nem törődött senki. Pedig törődhetett volna, olyan szívszakadva, olyan bánatosan hajtogatja:

— Juon hazamegy, Juon hazamegy. Oh domnye, domnye!

A szél elkapta a hangját és lefutott vele a lombos kórházudvarra, azután visszafordult és ingerkedően besivított, mintha költögetni akart volna a kis oláh fiút. Az mozdulatlanul feküdt az ágyon, nem tudta felköltöni többé se az, se más.

Ugy elsajnálkoztunk szegény kecsketejhez szokott Juonon. Mikor jöttünk haza, koszorut tettünk a keresztjére és egy Istenhozzádot intettünk a sirja felé.

A keresztje ekkor már le volt dőlve...

Ma bizonyosan nyoma sincs az ő pihenőjének. Csak az emléke bolyong és ér el néha az ember lelkéhez, amidőn lát sárga arcokat kitékinteni a katonai kórházak ablakán, az utcán odakint köd ül és hó lepi a szótlan csöndes tájat.

Olay Lajos: Akkor beadjuk a zárt ülést kérelmező ívet. (Olay átadja az ívet az elnöknek.)

Elnök: Jelenti, hogy husznál több képviselő zárt ülést kér. (Nagy zaj a jobboldalon. Komédia! Tiltakozás a baloldalon: Oneknek ez komédia? Gyalázat! Így beszélnek a magyar képviselőházban!)

Kubik Béla: Jobb maguknak, ha a nemzet nem látja a nyilvános ülésben a gyalázatukat! Hol a miniszterelnök! Nem mer most idejönni!

Elnök: Elrendelem, hogy a közönség hagyja el a karzatokat. (Ez megtörténik, mire szünet, majd a zárt ülés következik.)

(A zárt ülés.)

Perczel Dezső elnök megnyitja a zárt ülést. Rátay László: Indokolja, miért kérték a zárt ülést, nehogy azt a vádat emelje valaki, hogy ok nélkül akasztották meg a tárgyalást. Soha ilyen támadás a magyar nemzet becsülete ellen nem történt. Eddig mindig az volt a kormányok álláspontja, hogy a német nyelv türt helyzet volt a diplomáciában. Magyarország hivatalos nyelve a magyar. A miniszterelnök szerint a német a törvénytől is erősebb szokás.

Ugron Gábor: Alávalóság!

Rátay László: 1867 óta nem volt kormány és többség, mely a diplomácia német nyelvét tekintette volna türt helyzetnek. Tisza szerint a jövőben is joga lesz a galaci konzulnak németül levelezni. Egy nemzet leghőbb vágya nyelvét arra a magaslatra emelni, melyet a nemzeti becsület megkíván. Nincs más reparáció, minthogy Tisza ismerje be tévedését, vagy ez a párt a helyzetet lehetetlenné fogja tenni, s míg a dolgon segítve nincs, nincsen ennél az ügynél fontosabb kérdés.

(A rongy konzul.)

Eötvös Károly: Nagyon bántja a kérdés. A képviselők lelkiismeretére hivatkozik. Ne zavarják a törvényhozás menetét. Tisza a német nyelv szemtelen betolakodását törvényesnek nevezte. Néhány szó és mégis mennyi botlás! Ez nyomorult összefogása a fogalmaknak. Nem engedjük a napirendről levenni a kérdést. Van törvényerejű szokás, ami azt jelenti, hogy a nemzet alkothat a maga részére szokást. De idegen nemzetnek szokást alkotni, örökség volna. (Zajos helyeslés.)

Ha valamely jelenség százszor is ismétlődik, az még nem jogi szokás. Kelléke az, hogy a szokás okos, észszerű és tisztességes legyen, ne vétsen a nemzet becsülete ellen. A nemzetet olyan helyzetbe nem lehet hajtani, hogy rongy, komisz osztrák közös tisztviselők packáz-hassanak velünk! (Zajos helyeslés.)

Ezt a kérdést ilyen alakban nem lehet elintézni. Amíg tíz becsületes ember ül itt, nem kerül ez le a napirendről. Jelentsék ki Tisza, hogy tévedett s hogy a magyar faj törekvéseit sikerre akarja vezetni. Debrecen polgármestere akkor becsületes ember, ha megmarad álláspontja mellett.

(A miniszterelnök nincs jelen.)

Hieronymi Károly: Tisza István gróf miniszterelnök hivatalos ügyben távol van. A kölcsönös ildomosság megkívánja, hogy jelenlétében történjenek a felszólalások.

Olay Lajos: Kötelessége itt lenni. Megszókött! (Óriási zaj a jobboldalon.)

Hieronymi Károly: Kéri, hogy a zárt ülést, amelynek Tisza távollétében nincs értelme, függesztsék fel. Csodálkozik, hogy Eötvös a galaci konzult rongynak nevezi.

Eötvös Károly: Az is. Pénzünket elfogadja, de magyarul nem akar tanulni.

Hieronymi Károly: A magánember érdekei nem szenvedhetnek sérelmeket, ezért kellett az aktát elintézni.

Szederkényi Nándor tudomásul veszi, hogy a többség nem akarja a kérdést napirendre tűzni, ennél fogva holnap az ellenzék újra ideáll vele.

Sághy Gyula a nemzeti párt nevében kijelenti, hogy nem azonosítja magát Tiszával. Ha Tisza nem reparálja a dolgot, a közvélemény el fogja őt seperi.

Polónyi Géza szerint Tisza állásfoglalása nem tévedés, hanem kormányzati rendszer. Ilyen miniszterelnökkel szemben minden eszköz meg van engedve. Másuttilyen nyilatkozat után egy percig sem tűrnék meg helyén a miniszterelnököt.

(Tiltakozás a sérelem ellen.)

Elnök: Ezt a dolgot más módon is meg lehetne oldani. Ott van az interpellációs joga, amit igénybe vehetnek.

Polónyi Géza személyes kérdésben kijelenti, hogy itt nemzeti ügyről van szó. Azt más államban nem engednék így kezelni.

Visontai Soma a 67-es törvények alapján igyekszik kimutatni, hogy a német nyelv használásának semmi jogosultsága nincs. Ez csak tisztán a paritás megsértése.

Hegedűs Sándor szerint abban egyetértünk, hogy zárt ülésen a dolgot elintézni nem lehet. Célszerű volna, ha ma végeznének a vasutasok fizetésrendezésével és a ma felvetett kérdést a költségvetés tárgyalása alkalmával holnap folytatnánk.

Kaas Ivor báró szerint a sérelmet rögtön orvosolni kell. Tiltakozik a német nyelv becsempészése ellen.

Hock János nagy sérelmet lát a miniszterelnök tegnapi kijelentésében, amely ellen minden magyarnak teljes erejével tiltakoznia kell.

Kubik Béla szólott még, mely után elnök a zárt ülést berekesztette.

(Nyílt ülés.)

Szünet után a nyílt ülés újból megkezdődött.

Elnök megállapítja a legközelebbi ülés napirendjét, mely szerint holnap folytatják a vasutasok fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását s a folyó évi költségvetést.

Ezzel az ülés véget ért.

A csatater borzalmai.

(Az orosz-japán háború.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 21.

Most már a leglelkesebb russzofil, a francia nemzet is belátja, hogy rosszul áll a bál muszka részen ott a távol Kelet csataterén. A végzet feltartóztathatlanul pusztítja, rombolja a cár hadseregét, mely nemrég még gunyos lenézéssel illette a törpe ellenséget. A sok távirat és hadijelentés szavaiból kiérzik a rémületes futás, amely az oroszok részén minden ütközetet befejez. De a szűkszavú táviratok nagyrészt a cenzorok kék plajbászán át kerül a nyilvánosságra s így az igazságot csak elképzelhetnünk lehet azokból. Egy londoni lap levelezője most jónak látta leutazni Sanghaiba s onnan küldeni cenzurátlan jelentést a harcterről.

Három ütközetet láttam — jelenti a londoni levelező — három véres mérközését az orosz és a japán fegyvereknek. Idestova ez a huszadik ütközet, amelyet két évtized óta a világ különböző síkjain, különböző népek fegyverei között láttam s a tapasztalat e mostani háboruban nyújtott legérdekesebb tanulságokat. Egész legendává lett a japánok hősiessége; hanem semmiféle szó nem képes kifejezni azt, amit a szem láthat. Nem szenvedélytől elragadt fanatikus hősök ezek, hanem számíttással, hidegvérrel meghaló katonák. A lelkesedés tüze alig ég az arcukon, amikor tisztjeik vezényszavára rohamot intéznek az ellenfél ellen. Hanem az egész csatárláncban valami rendkívüli közös érzés nyilatkozik meg: minden egyes japán katoná azzal az érzéssel hal meg, hogy jön utána a többi, az ő halála csak előkészítő, hogy a többiek győzzenek. Hátrálást nem ismer ez a hadsereg. Ha a vezényszó azt parancsolja, hogy előre menjen, feltartóztathatlanul tödül előre minden gondolkodás nélkül, mitsem törődve az ellenség golyójának záporával, sem azzal, hogy a bajtárs elesik az oldalán, előtte s mögötte; a hadtest előrenyomul, átgázolva a halott bajtársakon. Hanem ők maguk is kitűnően lőnek.

Nagyon kevés japán golyó vesz kárba. A mikor pedig rettenetes tüzelésük ezrivel osztja

a halált, az apró emberek siető csatárvonala nagy sebességgel rohan előre, az ember bámul, hogyan képesek így löni és rohamot intézni szinte egyszerre. Az oroszokat valósággal rémület fogja el ilyen pillanatokban. A japai csatánál láttam a következő jelenetet: Amikor a japánok már közel értek az ellenséghez, egy orosz kapitány állt az egyik szárnycsapatnál. A katonái sorra hullottak el mellette, ő maga is sebet kapott. Egyszerre a katonák egyike eldobta a fegyvert és elkiáltotta, hogy nem harcol tovább s felemelte a két kezét az ellenség felé, jelölve annak, hogy megadja magát. A katonát a tisztje lelőtte a revolverével; de a lefegyverzés példája hatott: a következő pillanatban az egész orosz szárny minden egyes katonája eldobta magától a fegyvert. Végül a tisztnek is meg kellett adnia magát. Pedig még sikerrel tarthatta volna magát a csapat; hanem a rémület elvette az erejüket... S mennyi ilyen jelenet játszódik le s szerez diadalt a japán zászlónak!

Ez a Sanghaiból küldött jelentés minden sorában megegyezik azokkal a hírekkel, amelyek a csataterőről érkeznek. Légio-számra halmozódnak fel a történelmi anekdoták, amelyek a csata során keletkeztek. A japán táborokban mindennaposak a következő jelenetek: Az előőrs jelzi, hogy orosz csapat közeledik. A csapat rendetlenül és futva jó. Az előőrs lövésre emeli a fegyverét; ekkor látja, hogy az ellenséges csapat fehér kendőket lobogtat... Néhány perccel később a táborban vannak az orosz katonák. Nem értik meg egymás nyelvét; de az egyik katona franciául tud s a japán tiszt megérti.

— Éhesek vagyunk és fáradtak. Nem harcolunk ellenetek, de adjatok ételt és pihenőt.

A szőkevények ettől fogva vendégei az ellenségnek, nem hadifoglyok, hanem valóságos vendégek, akik a legjobb falatokat kapják.

Ezzel ellentétben a következő jeleneteket mesélik az orosz táborból: Előőrsők japán katonát fogtak el. A japán meg akarta ölni magát, nehogy az ellenség kezébe kerüljön, de nem volt ideje erre. A foglyot behozták a táborba a parancsnok elé... Néhány perccel később pedig kancsukával vallatják, árulja el a bajtársait, a hazáját. És a japán katona inkább holtra ostromoztatja magát, semmint árulónak lenni.

Ez a két ellentét jellemzi az egész háborút; ebből ugyan nem nehéz levonni a következtetést: melyik a barbár a két ellenfél közül.

A mai táviratok.

Pétervár, jun 21. A cári pár ma Carszkoje Szelóból nyári tartózkodásra Péterhofba ment.

Pétervár, jun 21. Kuropatkin tábornoknak Miklós cárhoz június 19-éről kelt távirata a következőket közli: Az ellenség, ki a szajmacsi, Jöngvancsengi vonalon van, előnyomulását nemcsak megszüntette, hanem vissza is vonult és több Fangvancsengtől északra lévő, nemrégiben megszállott pontot földadott. A japánok a Dalin-szoros felé való előrehaladásukat beszüntették ugyan, de mégis nagy japán haderőt láttak Sziujan-Kaicsu vagy Sziujan-Tasicsau irányában.

Pétervár, jun 21. (Hivatalos.) Cilinski tábornoknak a hadügyminiszterhez intézett tegnapi keleti távirata a következő: Port-A-thurból érkezett 14-iki jelentések szerint három japán zászlóalj megkezdte az elővonulást a szajpintau hegyeken át Lunnatan felé. Előrevonulásukat a lövészek két csapata és egy határőrcsapat fel tartóztatta. Ellenséges torpedónaszádok lőttek világítójelző állomásunkra. Mikor azonban a Novik cirkálóhajó torpedónaszádok kíséretében kö-

zeledett és tüzelni kezdett az ellenséges hajókra, az ellenség gyorsan visszavonult. Erre az ellenséges csapatok visszavonulni kezdtek. Június 13-án lövészeink visszaszorították a japánokat a hegyektől keletre elfoglalt állásaikból. Bihejev hadnagy és egy lövész elesett, Szlobinszki hadnagy és négy lövész megsebesült. Szlobinszki belehalt sebeibe.

Pétervár, június 21. Szaharov tábornoknak a vezérkarhoz intézett 19-iki keleti távirata szerint 16-ika óta jelek mutatkoznak arra nézve, hogy a japánok megkezdtek az előrevonulást Sziujantól három uton, melyek Haicseng, azaz Tasicsia és Kaicsu állomások felé vezetnek. Az első uton kisebb ellenséges előőrs csapat közeledett Vancsape felé. A második uton az ellenséges előőrsök a Nanzjabej és Pancsal között lévő hegyszorosot szállották meg. A harmadik uton az ellenséges előőrsök Kiunjak és Tamparlogu falvak felé közeledtek. Az előőrsök megszállták a Csipantien szorost. Az ellenséges csapatok zöme, mely mintegy 5 gyalogezredből, lovasságból és hegyi tüzérségből áll, a Kaicsu és Kazu között lévő szorosban lépcsős alakulatban állott fel. Az elmúlt napokban előőrsök három csapata tartóztatta fel az ellenséget e három elővonulási uton. Mintegy tíz katona esett el és sebesült meg, Nazarov megsebesült tiszt és három megsebesült katona fogságba esett. Június 16-án megállapították, hogy csak Szelucsiánban vannak japán járőrök, amelyek egy tűzharc után gyorsan visszavonultak Föngvancseng felé. E küzdelemben két sebesülés történt. Sajmacsit jun. 10-ike óta kiűrtették a japánok, kiknek egy része Föngvancsengbe indult. Tegnap este megeredt az eső, mely ma egész napon át tartott.

Ujabb orosz vereség.

London, június 21. Kaitin környékén tegnap ismét nagy csata volt. Azt beszéltek, hogy az oroszok ötezer embert veszítettek.

Haicseng környékén nagy csapat-koncentrációk folynak. Valószínű, hogy e helyen döntő ütközet lesz, épp úgy, mint tíz év előtt volt itt a kínaiak és japánok között. Az oroszok Haicseng környékén már 30,000 embert összpontosítottak. A harmadik japán hadsereg ugyancsak Haicseng felé nyomul előre.

Pétervár, június 21. Ha a mai esőzés nem tette az utakat teljesen járhatatlannak, úgy ma vagy holnap döntő csata várható Oku tábornok és Kuropatkin serege között.

Pétervár, június 21. A japánok utolérték Stackelberg menekülő hadtestét. Rendkívül véres ütközetben az oroszok ötezer embert veszítettek. Ezt a súlyos veszteséget a japán tüzérség okozta.

London, június 21. A második japán hadosztály gyors menetben Mukden felé tör előre.

Pétervár, június 21. A balti-tengeri hajóhad parancsot kapott, hogy szeptember 15-én indulásra készen álljon a keletázsiai harctérre menni.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Vénusz istenasszony, szimf. Csütörtök: Vénusz istenasszony, szimf.

* Küry és Fedák külföldön. Bécsből egy jól hízott színházi kacsa repül felénk, két feje is van. A „Fremdenblatt” azt írja mai számában, hogy a magyar operett-színházakat nagy veszteségek fogják érni, mert a két leghíresebb primadonna: Fedák Sári és Küry Klára vég-

képpen búcsút mondanak a magyar színpadnak. Mindketten szorgalmasan tanulnak angolul: Fedák már alá is irt egy szerződést, mely őt a jövő szezontól kezdve egy londoni operett-színházhoz köti, Küry pedig még messzebb megy a jövő szezonban: Amerikába. Így a jól értesült bécsi újság. Persze e hírekből egy szó sem igaz.

* Székelyekről. Ilyen címmel jelent meg az aradi Székely Otthon kiadásában és Bedő Árpád dr. szerkesztésében egy csinos kiállítású könyv, amely hivatva van arra, hogy népszerűvé tegye egész Magyarországon a székelység érdekében indított akciót. A könyvre, amelybe a székely kérdés leghivatottabb ismerői irtak érdekes és szelész körű tanulmányokra valló cikkeket, s amely Bedő Árpád lankadhatatlan agitativ munkásságának egyik legszebb bizonyítéka, még bővebben visszatérünk.

Az aradi ivóvizről.

(Válasz Posgay István dr. urnak „Az aradi ivóvizről” megjelent cikkére.)

Arad, június 21.

Alábbi megjegyzéseket, mint magam ember teszem, kellő távolságban azon valótlanágokból felépített piramistól, melyet vízvezetéki mizériák címén Aradon évek óta öntudatosan és céltudatosan építettek fel. Posgay István dr. barátom adatai és következtetései szerint az aradi vízvezetéki víz vastalanítása (helyesebben mangántalanítása) és szűrése felesleges. Ő azt véli (és vele igen sokan lehetnek egy véleményen), hogy a vízvezetéki társulat a szűrést csak azért rendezte be, hogy magasabb vízdíjak legyenek megállapíthatók és beszedhetők. Mivel szerinte (az utóoxydáció folytán) a szűrés dacára a csőhálózatban lerakódások vannak és a víz kémiai elemzése nem mutat ki nagyobb (?) vastartalmat, a szűréssel hagyjanak fel és a szüretlen vizet 2 fillérrel hektoliterenként adja a társulat a magánfogyasztóknak. Ez volna dióhéjban a cikk tartalma. Azt hiszem, sikerülni fog rövidesen kimutatni ezen érvelések helytelenségét.

Egy tiszta, vegyileg kifogástalan, mely kutakból eredő csiramentes vizet, mesterségesen szűrni nem csak hiba, de lelkismeretlenség is volna. És ezen tiszta, kifogástalan, csiramentes vizet mégis kezdettől fogva szűrték, de szűrni fogják tovább is azért, mert: a szűrés mulhatatlanul szükséges. Azért, hogy a szűrés dacára vannak lerakódások a csőhálózatban — így argumentál Posgay István dr. barátom — a szűrés felesleges. Ez nem így van!

Kezdetben, mikor a város vízfogyasztása évi átlagban naponta öt és hatszáz köbméter volt, a csőhálózatbeli lerakódásokkal kevesebb baj, küszködés és kellemetlenség volt. Most, a vízfogyasztás fokozódásával, hol átlag naponta még egyszer annyi víz lesz fogyasztva (nyári hónapokban a napi fogyasztása a 2000 köbmétert is túlhaladja) több a lerakódás és ez váro szerre érezhető és észlelhető! Ha már most a szűrés dacára vannak ilyen kálamitások, könnyen belátható, hogy szűrés nélkül még több bajok és panaszok merülnének fel.

A budapesti vízben literenkint levő 2—3 milligram vascarbonát elég nagy bajokat és kellemetlenségeket okoz; de a budapesti víz-mű összehasonlítása az aradival — helytelen és meg nem engedhető. Ott többnyire alluviális rétegekből merítik a vizet, a kavics- és homokrétegek petrographiai és kémiai összetétele más; az azokon keresztül folyó vizek összetétele, melyből mi a vízvezetéki vizet kapjuk, annyira más, annyira eltűnt, hogy ezer és ezer vízvezetéki telep között páriát nem találjuk. Megközelítőleg hasonló viszonyok csak a bajorországi erlangen városi vízműnél voltak. Es ott sem a kémikusok állapították meg a víz összetételét, hanem a tapasztalat hozta napfényre. Azon ne tessék csodálni, hogy a vegyész, ha 1—2 liter víz lesz beküldve vegyelemzés végett, csak nagyon kevés vagy semmi vasat vagy mangánt állapít meg. Ilyen analízisekből oly messzeható következtetéseket le-

vonni, mint cikkében Posgay István dr. barátom tette, nem szabad.

Tény az, hogy az aradi vízmű szűrőkamráiban és sajnos, utóoxydáció folytán a csőhálózatban is lerakódások vannak és őszintén gratulálok az igen tisztelt kollegámnak, hogy exkluzió útján jött arra a helyes következtetésre: hogy az aradi vízvezetési vízben csak kevés vas lehet. De hát honnét ered és micsoda azon tényleg, pehelys-erű váladék; mely az eddigi szűrés dacára is támad és a vízművek és a közönségnek bajt és kellemetlenséget okoz? Ha a szűrőkamarából vagy a cső-hálózatból vett ezen lerakódást vegyileg megvizsgáljuk: az 76—78 százalék manganoxyd és oxydult és csak 5—6 százalék vas oxydot tartalmaz. Mint fennebb említettem, ilyen mangántartalmu vizet, annyi ezer és ezer vízmű között, csak az Erlangen bajor város vízvezetékénél találtam.

Általános tapasztalati tény az, hogy úgy a vas, mint a mangántartalom használatban lévő kutakban növekedik, a nap bizonyos óráiban és az időszakok szerint pedig változik; így van ez Aradon is. A helyi viszonyokat véve, én a víz chlortartalmát okozom, hogy ezen magánfelméket oly nagy mennyiségben oldja a kavicsrétegekből és ezek így hozatnak napfényre. Hogy mindezek nem ártalmas dolgok; de hogy egy központi vízműnek sok kellemetlenséget okozhatnak, azt hivatkozott cikkében Posgay István dr. barátom helyesen magyarázta meg. De a végkövetkeztetés, mint bevezetőleg mondtam, hogy a szűrőket dobjuk ki, az helytelen; mert akkor az összes maganoxyd, vasoxyd és mész, a csőhálózatban rakodna le és nem volna nap, hogy a város közönsége tiszta vizet nyerhetne.

En elvülhetlen érdemnek tartom, hogy a vízvezetési társulat tudván, hogy diluvialis és pleisztocén rétegekből meríti a vizet, rögtön és kezdettől fogva szűrésre rendezkedett be; dacára a sok elmentéses véleményeknek. És a tapasztalat a társulatnak adott igazat és azt hiszem, ezen felvilágosítás után Posgay István dr. barátom is meg fogja másítani véleményét. Csak helyeselhető, hogy a város vizsgáltsa rendszeresen, kémiailag és bakteriologiailag a szolgáltatott vizet és 1901-ben, mikor a környéken tifuszjárványok voltak, melyek Aradra hurcoltattak, erre a város fel is lett szólítva.

Hogy a kórházban a vízhiányt mi okozza? Nem tudom. De mindenesetre nem az, hogy az utcai csövekben nem lenne a víznek kellő nyomása és a csövek el volnának izsaposodva.

Jogi konzekvenciákat mindezekből levonni én sem tartom magamat hivatottnak. Végül még csak azt mondom: ha a világ összes hydrologusait és víztechnikusait hozzák ide Aradra, csak nem tudnak mást mondani és tenni, mint a mit a vízvezetési társulat tett eddig és kötelességszerűen fog tenni tovább is.

Schuszter Henrik dr.

Arad a szárazéri társulat ellen.

(Kilényi János beadványa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 21.

Arad város július havi közgyűlésének tárgysorozatan a legérdekesebb tárgyak egyikét az a beadvány fogja képezni, amelyet Kilényi János, a város nagy képzettségű alszámvevője a szárazéri társulat működése körül felmerült anomáliák tárgyában ma intézett a tanácshoz. Minden fölösleges kommentár nélkül közreadjuk a beadványt, amely úgy az alsó, mint a felső érdekelttség köreiből bizonyára feltűnést fog kelteni. A beadvány így hangzik:

Habár tudom, hogy a tekintetes tanács figyelmét sem kerülte ki Salacz Gyula országgyűlési képviselőnek a Szárazér szabályozó és belvíz levezető társulat felső érdekelttségét fenyegető, az alsó érdekelttség által kezdeményezett egy veszedelmes akcióját tárgyaló, a lapokban ismertett közleménye; mindazon által kötelességemnek ismerem a tekintetes tanács különös figyelmét a tárgyra újból felhívni és az

alsó érdekelttség szándékában rejlő veszedelmet az alábbiakban ismertetve előterjesztést tenni az iránt, hogy:

Szíveskedjék a törvényhatósági bizottság legközelebbi közgyűlése után a nm. m. kir. földművelésügyi miniszterhez sürgős felterjesztést intézni az iránt, hogy:

1. az annak idején is ideiglenesnek minősített és az árterületek kataszteri tiszta jóvedelmére fektetett, de már tarthatatlannak bizonyult hozzájárulási kulcsnak haladéktalanul való beszüntetése és e helyett a vízjogi, 1885. évi XX. III. t. c. 40. §-a alapján a társulat 11-es bizottsága által a földművelésügyi miniszterium hozzájárulásával elfogadott haszonarányos hozzájárulási kulcsnak haladéktalanul leendő alkalmazásba vétele iránt, továbbá:

2. hogy az ideiglenes kulcs alapján 14 éven át a felső érdekelttség által teljesített tartozatlan tulfizetések, az ezen tulfizetéseket ideiglenesen élvezett alsó érdekelttség által a felső érdekelttségnek haladéktalanul visszafizettesse; intézkedni szíveskedjék.

Már 1903-ban, mikor a szárazéri árterületek új osztályozása és az új osztályozás alapján megállapított, a felső érdekelttség által a régi, elvetett alapon teljesített tulfizetések összege megállapítva volt, biztos kilátásba helyezte a társulat, hogy az 1904. évben már az új, haszonarányos osztályozásból eredő alapon fogja a kirovást eszközölni, és a tartozatlan teljesített tulfizetéseket az illetőknek vissza fizetni.

De nemcsak, hogy ez még nem történt, hanem a beszerzett információk szerint minden valószínűséggel még az 1905-ben is a régi alapon szándékozik a költség kirovást eszközölni.

Azt hiszem tekintetes tanács, hogy elég volt már 14 évig a már óriási szárazéri költségeket viselni azon eddig hia reményben, hogy az ideiglenes alapon teljesített tulfizetéseinket, kamatvesztéssel bár, de tőkében vissza fogjuk kapni.

A súlyosan terhelt ártéri birtokosoktól már csak végrehajtással lehet az évi kirovás egy részét behajtani. Önmegadó keserűséggel dobják oda a hátralékosok a szárazéri költség hátralékok behajtása céljából lefoglalt rongyaikat a végrehajtóknak, mondván, hogy „vigye, nekem már mindegy akár ma, akár később kell tőnkre mennem a közadók súlya alatt.”

Hihetetlen az, tekintetes tanács, de szomorú valóság, hogy nagyszámban van határunkban olyan, szerencsétlen osztályozás folytán az I. kataszteri osztályba sorozott föld, mely az utolsó évek szárazságánál fogva alig terem átlag 6 mázsa búzát és mert hirtelen vízelőcsátó homoktalaj, kukoricát alig terem és mégis, jóllehet nem vízelvezetésre, hanem ellenkezőleg vízzel való öntözésre volna szüksége; mivel szerencsétlenségére az árterületbe esik, évi 18.47 f., azaz tizennyolc korona 47 fillér évi adóval és szárazéri költséggel, olyan összeggel van hordandó, mely alatt a legszorgalmasabb gazdának is rövid idő alatt el kell pusztulni. Példaként utalok az ifju Gál Pál, Gerdovics Lajos és az ehhez közel fekvő I. osztályba sorozott homok területekre,

Azt hiszem, hogy a hatóság csak kötelességét teljesíti, ha ekként sujtott polgárai védelmére kel, a tek. tanács pedig igazolhatatlan mulasztást követne el, ha 14 év után is még folytatódó fizetné a város földjei után a törvénytelen alapon kirott szárazéri költségeket akkor, mikor már eddig is több ezer korona tulfizetése van.

Igazolhatatlan mulasztást követne el akkor is a tek. tanács, ha minden erejének mérlegbe vetésével, tüzzel-vassal nem védekeznék azon

furfangosan kieszelt merénylet ellen, melyet a szárazéri alsó érdekelttség az 1884. évi XIV. tc. 8. §-ának látszólagos védelme alatt a földművelésügyi miniszterrel a felső érdekelttség ellen egy pár alsó öblőzetbeli nagybirtokos érdekében elkövettetni törekszik az által, hogy megakarván huzatni a Körös—Tisza—Marosi nagy társulat és a kis Szárazér társulat között a demarkationalis vonalat és a szárazér alsó érdekelttségét a Szárazéri társulat köteleikéből kibocsátván, a Körös-Tisza marosi társulatba akarja csatoltatni, a szárazéri művek létesítéséhez felvett mintegy két millió korona adósság nagy részét pedig, a felső érdekelttség nyakába akarja sózatni, csak azért, hogy egy pár alsó öblőzetbeli nagybirtokos ne köteleztessék azon eddig jogtalanul élvezett összegek visszafizetésére, mely visszafizetési kötelezettség törvényes alapon, törvényes formák betartásával az ökaratukkal is, az új haszonarányos kulcs elfogadásával reájuk bárt. Hogy honnan ered Arad város közönségének a már circa 18000 koronára rugó tulfizetése? Hogy milyen veszéllyel fenyegeti az alsó érdekelttség tulfurfangos terve városunkat is a vele azonos érdekű felső érdekeltséget a következőkben van szerencsém ismertetni.

Ezzel a beadvány áttér a Salacz Gyula röpiratában annak idején terjedelmesen kifejtett okokra, amelyek lényege az, hogy az adó mintájára kivetett aránytalan szárazéri terheket a vállalatnak, mint tartozatlan fizetést vissza kell térítenie, és hogy az alsó érdekelttségnek a szárazéri társulat kebeléből való kikapcsolása mily lényeges anyagi kárral járna az amugy is tönkreterhelt felső érdekeltségre nézve. Külényi János ezzel fejezi be a beadványt:

Veszély fenyegeti a felső érdekeltséget anynyiban, amennyiben a társulat árterületei eddig csak közigazgatásilag vannak megállapítva, de nem bíróság.

Ma még mindig létezhetnek a társulat érdekkörében olyan községek, melyek bebizonyíthatják, hogy reájuk nézve a szabályozási művek semmi haszonnal sem járnak, ezek a községek pedig bármikor kikapcsolhatók az érdekkörből, mely esetben a nagy kölcsön törlesztése és a művek fentartási költsége az összezsugorodott kisebb árterület terhén marad.

Ezek után a bevezető sorokban tett előterjesztésemet még azzal toldom meg, miszerint szíveskedjék kérelmünk sürgős, kedvező elintézése érdekében való közbenjárásra városunk és a megyebeli országgyűlési képviselőket felkérni, mert ha kérelmünk nem intéztetik el rövid idő alatt, akkor az idők folyamán, az alsó érdekelttség kalandos intervenciója határunk érzékeny megkárosodására még megvalósul.

MULATSÁGOK.

(=) Érettek táncvigalma. Az aradi állami főreáliskola 1904. évben érettségizett ifjai f. 6. június hó 22-én, szerdán a Központi Szálloda nagytermében zártkörű táncmulatságot rendeznek. Tánc kezdete esti 9 órakor. Belépti-díj: személyjegy 3 korona. Családjegy 6 kor. Belépésnél a meghívó előmutatandó. Bejárat a kerthelyiségen át.

(=) Az iskolaszék bálja. Barakony-ról jelentő tudósítók: A barakonyi községi iskolaszék folyó hó 19-én az iskola termében jótékonycélú táncvigalmat rendezett, mely úgy anyagilag, mint erkölcsileg kitűnően sikerült. Jelen voltak:

Asszonyok: Bacsoni Kálmánné (Rét), özv. Gruberné (Csermő), Haberer Bélané, Janisch Lajosné, Len Józsefné, Herz Ferencné (Talpas), Laufer Frigyesné, Laufer Gasztávné (Csermő), ifj. Laufer Gusztávné (Talpas), Suhajda Bélané (Somoskesz), Suhajda Antalné, özv. Szentpétery Imréné (Szintye), Singer Józsefné (Csermő), Simon Jánosné (Csermő),

öcsik Lajosné, Weisz Sándorné, Ungár Mórné (Budapest), Ungár Józsefné (Okrös).

Leányok: Blettler Mariska, Gruber Ella (Csermő), Haberer Rózsika, Herz Irma (Talpas), Len Vilma (Talpas), Kovács Gizella (Erdőgyarak), Pap Etelka (Csermő), Singer Ilona (Csermő), Szita Vilma (Csermő), Suhajda Valér (Somoskesz), Ungár Ionka (Okrös).

Hottingert fölmentették. Szenzációs esküdszéki verdikt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 21.

Az aradi esküdszék ma váratlanul szenzációs verdiktet hozott. Fölmentette Hottinger Jánost, az Andrassy-téri gyilkosság tettesét, nagy és mélységes megdöbbenésére minden jogász-embernek.

Nemcsak a jogászt, minden helyes jogérzékű emberben bizonyos visszatetszést szül, hogy az aradi esküdszék ma egy a gyilkosság minden külső és belső attribútumával fűszerelt esetben tulságosan kivette a részét az egyéni meggyőződés szabadságából, mely, mint most is látjuk, sokszor ellentétbe kerülhet nemcsak a törvénnyel, hanem a jogérzékkel is.

Anélkül azonban, hogy a szabad egyéni és szubjektív meggyőződésen alapuló verdiktet további kritika tárgyává tennők, csupán azt konstatáljuk ismét, hogy mi magyarok nem értünk még meg annyira, hogy egy a nyugati államokban bevált intézmény nálunk is egészségesen fejlődjék. Adja az Isten, hogy ez az aradi eset a „joggyilkolások” terén az utolsó legyen és mihamarabb odajussunk ahhoz az áhitott célhoz, miszerint szabad polgárok szabad meggyőződésük alapján igazságos és a törvény száraz betűi által nem befolyásolt ítéleteket hozzanak.

A mindenképpen szenzációs esküdszéki tárgyalásról a következő tudósítás számol be:

Az esküdszék megalakulása.

A reggeli órákban annak a hírére, hogy Hottinger János bűnügyét tárgyalja ma az esküdszék, rengeteg nép gyűlt össze az igazságügyi palota széles folyosóján, mely a tárgyalási terem előtt húzódik el. A közönségnek azonban a fele sem tért el az esküdszéki teremben. A kívül maradtak aztán lesték a vádlottat, a kit csakhamar egy fegyveres börtönőr elő is hozott a fogházból. Régi ismerősök köszöntötték, de Hottinger földre süllyedt szemekkel ment be a vádlottak szobájába.

Kilenc óra felé bevonult a bíróság Fábian Lajos dr. ítélőtáblai bíró vezetésével. Szavazóbírák Földes János és Köller János törvényszéki bírák voltak. A jegyzőkönyvet Nyisztor Sándor törvényszéki jegyző vezette. A vádhatóságot Fikler Károly ügyész, a védelmet Nagy Sándor dr. képviselőtében Morsieu Jusztin dr. ügyvédjelölt látta el.

Fábian elnök először az esküdszéket alakította meg. A visszavetési joggal az ügyész s a védő is élvén, az esküdszék a következőképp alakult meg: Moresch Gyula, Berger Izidor, Nyári Vilmos, Heim János, Färber József Lajos, Dengl Lajos, Dáni János, Gedeon János, Simon Jenő, Bruckner Lipót, Pless Hermann és Vannay János dr. rendes, Herschkovits Emil és Berta Tifusz pótesküdték.

A szokott formások elintézése után az elnök ismertette a vádirat alapján a tényállást, mely a következő:

Hottinger János aradi cipész, kinek a Weszlényi-utcában elég jól jövedelmező nyílt cipész üzlete volt, ezelőtt nyolc évvel vette nőül a nálánál jóval fiatalabb Matuska Mária. Hot-

tinger ma negyven éves, felesége huszonhat éves lenne. Az új pár eleinte, talán három évig jól megférte egymással, de később mindjobban jelentkeztek a szerencsétlenül kötött házasságnak azok a tünetei, melyekről rossz végre szoktak következtetni. A férj házsártos, erőszakos s mórfellett iszákos természetű ember, az asszony viruló, fiatal, de férjének embertelen bánásmódja miatt elfásult. Az asszonynak mosóintézte volt, melyből, mikor az ura a mesterségét elhanyagolta, őt is, magát is tartotta. Volt egy kis fiuk is, akit szintén az asszony ruházott és iskoláztatott.

A gyilkosság elkövetése előtt egy pár hónappal a házastársak elváltak egymástól. Lakásuk az Andrassy-téri Reinhart-ház udvarában volt, ahol az asszonynak mosóintézte is volt. A múlt év december 15-én este felé Hottinger meglátogatta a feleségét. A mosóüzletben befejezték a munkát és az asszony felöltözött, mert színházba készült.

Hottinger arra kérte, hogy béküljön ki vele s vegye őt vissza, majd meg fog javulni.

— Nekem elég volt már, nem hiszek már neked! — mondta erre az asszony.

— Hát nem akarsz, — szólt fenyegető hangon Hottinger — majd megbánod!

Az asszony, aki ismerte férje durva természetét, ekkor már meg volt ijedve. Amint hátra fordult, Hottinger az asszonyt a sarokba szorította és egy új késsel, melyet erre a célra néhány nappal előbb a Nádler-cégnél vett, az asszony hátába szurt. Ezután villámgyorsan még tizenhárom szurást ejtett feleségén, melyek közül tizenegy, mint a boncolás később megállapította, olyan volt, hogy egymagukban is bálált okoztak volna.

Hottinger ezután kiszaladt, de fiának és egy vasalóleánynak a kiabálására a Reinhart-üzletből elősietett kárpitosok elfogták. Hottinger a rendőrségen és a vizsgálóbíró előtt természetesen beismerte bűnét, s avval védekezett, hogy felesége egy csendőrrel őt megcsalta, e miatti dühében követte el véres tettét.

Az ügyészség minősített szándékos emberölés büntette miatt emelt vádat ellene. A minősítés abban áll, hogy a büntető törvénykönyv nagyobb büntetést szab ki azokra, akik házastársukat ölik meg.

A gyilkos vallomása.

Fábian Lajos dr. elnök legelőször Hottingert hallgatta ki, aki körülményesen adta elő házasságának történetét. Elmondta, hogy 1896-ban vette nőül Matuska Mária, akivel három évig elég jó viszonyban élt. Később azonban napirenden voltak köztük a civakodások. Mikor a Forray-utcába laktak, felesége egy kereskedéssel szerelmi viszonyt folytatott. Nem áll az, amit az ügyészség vádirata mond, hogy ő bántalmazta volna nejét. Mindig jól bánt vele. Házasságuk folyamán többször előfordult, hogy szétváltak egymástól s hónapokig külön éltek. Az eset előtt három héttel ismét elment hazulról, mert összeveszett a feleségével. Akkor sem akart hazamenni, de a kis fia, kit az iskola előtt megvárt, könyörgött neki, hogy menjen vele haza. Mikor felesége lakására ért, az asszonyt felöltözve találta. Azt kérdezte tőle, hogy hová megy. Az asszony ezt válaszolta:

— A csendőr szeretőmmel a színházba megyek!

Ő kérlelte, hogy hagyjon fel a csendőrrel és béküljön ki vele. Az asszony azonban mérgesen rávált:

— Ha nem megy ki, akkor kilöklek.

Erre Hottinger előrántotta a kését és bele döfött az asszonyba. De hogy hányszor és hogy, arra nem emlékszik.

— Mert azal a csendőrrel akartam leszámolni. Attól tartottam, hogy ha a csendőrrel összehatalálkozom, szóváltás lesz a vége, s védelmemre vettem a kést.

Más egyébre már nem emlékezik, csupán arra, hogy elfogták. Azt állítja, hogy sok pálinkát ivott előzőleg és ettől be volt rugva.

Tanuk a bíróság előtt.

Az első tanu, kit ezután kihallgattak, Antal Anna vasalóleány volt, a büntetnek szemtanuja. Eppen a mosóhelyiségben tartózkodott, mikor Hottinger bejött. Utóbbi átadott feleségének egy levelezőlapot és mialatt az asszony a lámpához fordulva ezt olvasta, az alatt Hottinger kirántotta kését és hátulról beleszurt. Hogy hányszor szurt bele, arra már nem emlékezik, mert ő mindjárt kirohant és gyilkost kiabált. Annyit tud még, hogy Hottingert elfogták az udvaron.

Ludvig Lajos kárpitos volt a következő tanu. Az üzlethelyiségből a nagy kiabálásra futott ki az udvarra. Látta, hogy Hottinger szalad, mire elfogta. Hottinger ekkor is folyton ezt kiabálta:

— Megöltem a csendőr szeretőjét!

Szólt hozzá, hogy talán részeg, mire Hottinger azt válaszolta:

— Dehogyan vagyok én részeg!

Piros Vazul kárpitos a következő tanu. Ugyanigy vall, mint az előbbi.

Högye Ferenc következett ezután. Vallo-mása, bár a gyilkossággal nem áll összefüggésben, igen érdekes. Házmester volt a Ferdinánd-utcában, mikor Hottingerék ott laktak. Hottingerné többször panaszkodott neki, hogy férje irgalmatlanul üti-veri. Egy ízben látta, hogy Hottinger a karjára csavarta felesége haját és úgy vonszolta maga után a konyhában. Az asszony elkeseredésében leöntötte magát spiritusszal s meg is gyújtotta, de aztán férje eloltotta. Hottingerné ez alkalommal több égési sebet szenvedett.

Bugyi Jánosné az asszony mosóintézetében volt alkalmazva, hasonlóképp vall, mint Antal Anna.

Fényes János korcsmáros vallja, hogy Hottinger az eset előtt nála két deci bort ivott.

Szirbucz Tódor, aki pikkoló a „Burvezér”-hez címzett korcsmában, szintén vallja, hogy Hottinger ott is két deci bort ivott meg. Részeg nem volt.

Bálint Józsefné tanu hosszabb ideig dolgozott Hottingernével egy mosóintézetben. Az asszony többször megmutatta neki, hogy milyen kék foltjai vannak a férjétől szenvedett ütésektől.

Bugyi Mária vasalóleány eladja, hogy ő hozzá eljött egyszer Hottinger és azt kérdezte tőle, hogy mit csinálnak az ő feleségével, a miért nem akar vele együtt élni. A tanu akkor közölte Hottingerrel, hogy felesége levelezésben áll egy csendőrrel. Egyebet azonban nem mondott neki.

Az orvos-szakértők.

A bíróság ezután kihallgatta Aussterweil László dr. és Borsos Béla dr. orvosokat, akik a meggyilkolt Hottingernét felboncolták. Konstatálták, hogy Hottingerné tizennégy kés-szurást kapott, melyekből tizenegy halálos volt.

Végül kihallgatta a bíróság Parecs Gyula dr. és Aussterweil László dr. törvényszéki orvosokat, akik nyomban a gyilkosság után megfigyelés alá vették Hottingert elmebeli állapotára nézve. Az orvosok azt konstatálták, hogy Hottinger épelméjű, és a tett elkövetése idejében is öntudatánál volt ugyan, de szabad elhatározási képességében korlátozva volt.

Minthogy a két szakértő véleménye az apró részletekben nem vágott egybe, a véleményeket felülbírálás végett felküldték az igazságügyi orvosi tanácshoz, mely azt a véleményt adta, hogy Hottinger épelméjű, a tett elkövetése idején nemcsak hogy öntudatánál volt, de akaratának szabad megnyilatkozása egyáltalán nem volt korlátozva.

A perbeszéd.

Az orvosi vélemények felolvasása után az elnök a bizonyítási eljárást befejezettnek nyilvánította és felszólította a védőt és a közvédlőt, hogy az esküdtek elé terjesztendő kérdéseket terjesszék elő. Ennek megtörténtével a bíróság visszavonult a kérdések megszövegezése céljából. A bíróság a következő három kérdést tette az esküdtek elé:

1. Bűnös-e Hottinger János abban, hogy Aradon 1903. évi december 14-én Hottinger Jánosné született Matuska Máriát kézzurásokkal szándékosan, de nem előre megfontolt szándékkal megölte, anélkül, hogy öntudatlan állapotban lett volna vagy elmebetegsége meg lett volna zavarva és e miatt akaratának szabad elhatározási képességével nem bírt volna?

Ha igen; akkor

2. kérdés: Az első pontban körülírt bűncselekménynél a miatti erős felindulásban keletkezett-e Hottinger János ölési szándéka, hogy Hottinger Jánosné a megszakított együttélés folytatására tett kéréseit többször és a cselekmény elkövetését közvetlen megelőzőleg is megtagadta és őt lakásából ki is utasította, ezen ölési szándékot végre is hajtotta-e?

3. kérdés: Az első pontban körülírt bűncselekményt Hottinger János házastársán követte-e el?

A kérdések megszövegezése után Fikler Károly alügyész mondotta el vádbeszédét. Kiterjeszkedett ebben a vádlott tettének állítólagos motivumára: a csendőrrel folytatott szerelmi viszonyról szóló koholmányról. A bizonyítási eljárás során — úgy mond — bizonyítást nyert, hogy a meggyilkolt Hottingerné becsületes, feddhetlen erkölcsű asszony volt, akinek az volt az egyedüli hibája, hogy nem tudta elviselni a durva lelkületű férj kínzásait. Nem igaz az, hogy Hottingernének egy csendőr szeretője volt, sőt ellenkezőleg annyi igaz, hogy Hottingerné el akart válni az urától, akivel együttélnie rá nézve egyenlő volt a kinpaddal és feleségévé akart lenni annak a csendőrnek, aki még leánykorából ismerte és hajlandó is volt őt nőül venni. Hogy Hottinger nem erős felindulásban követte el a cselekményt, abból is kitűnik, miszerint két héttel a gyilkosság előtt vásárolta meg a kést, melylyel feleségét megölte. Kéri az esküdteket, hogy az első kérdésre igennel feleljenek.

Marsieu Jusztin dr. védő azt vitatja, hogy Hottingerné a csendőrrel viszonyt folytatott és ez hozta a szerelemföltő férjt oly indulatba, hogy ennek következeként akkor, mikor a tettet elkövette, szabad elhatározási képességében korlátozva volt. Kéri, hogy vétencét mentse fel, de ha nem tennék, legalább feleljenek a második kérdésre igen-nel.

Nem bűnös!

A perbeszéd befejeztével az esküdtek kitartása következett s azután Fábán Lajos dr. elnök átadta a legöregebb esküdtnak, Pless Hermannak a kérdéseket. Az esküdtek visszavonultak és egy negyedórás tanácskozás után visszajöttek.

Olyan jelenet következett ezután, mely az esküdtszéki intézményre erős és maradandó bélyeget nyom: Az esküdtek megválasztott főnöke, Simon Jenő ügyvéd, sirva jelentette be a verdiktet. Megdöbbenés fogta el a közönséget, mikor Simon Jenő a belső felindulástól remegő

hangon mondotta el, hogy az esküdtek az első kérdésre azt a választ adják:

— Nem.

Mindenki szorongva leste, hogy mit bátoroztak hát a második kérdésre. Az első pillanatban az a meggyőződés uralta a hallgatóságot, hogy az esküdtek nem értették meg a kérdést, de mikor látták, hogy Simon Jenő nem folytatja, hanem a kérdőpontokat átnyújtja az elnöknak, és levertséget eláruló arccal viszaül a helyére, a hallgatóságban erős mozgás volt észrevehető. Érezte mindenki, hogy itt nagy dolog történt.

Fábán Lajos dr. elnök halotthalvány arccal jelentette ki:

— A bíróság a verdikt felülbírálására visszavonul.

Mikor aztán a bíróság mögött becsukódott az ajtó, eleinte halkán, később mind erősebben indult meg egy megnevezhetetlen morajlás. Az emberek egymást nézték és beszéltek, ki örült, ki meg bosszankodott és az ügyész körül csakhamar gyűrű képződött a kíváncsiakból.

— Most fel kell menteni — szolt az ügyész, akin szintén észrevehető volt a megilletődés, amit nagy benső felindulás szokott előidézni.

A legtöbbje azt remélte, hogy a bíróság újból meg fogja szövegezni a kérdéseket, mert azt hitték, hogy az esküdtek nem tudtak eligazodni.

Csakhamar megjelent ismét a bíróság.

— Helyesbítési eljárásra nincs szükség, kérem a vádlottat — szolt Fábán elnök szárazon.

És Fábán elnök máskor csengő hangját fátol borította, mikor Hottinger megjelenésekor felkelt és így szolt:

— Ő felsége a király nevében...

Ekkor ismét formalitás következett. A hallgatóság visszafojtott lélekzettel várakozott. Előadta az elnök, hogy a vád és védelem meghallgatása után, mivel az esküdtek a hozzájuk intézett első kérdésre nemmel feleltek: Hottinger János a büntető törvénykönyv 290. §-ába ütköző szándékos emberölés büntetékének vádjá és következményeinek terhe alól, a büntető perrendtartás 373. §-a alapján felmentetik és azonnal szabadlábra helyeztetik.

Erős zugás, az utolsó padosorokban éljenzés hangzott már, mikor az elnök tovább folytatta, hogy a bűnügyi eljárási költségek az államkincstárt terhelik. Hottinger maga elé bámult, fénytelen szemében egy sugara sem jelent meg az örömmek.

Az ítélet, miután a védő előzőleg bejelentett semmiségi panaszát visszavonta, jogerős.

TANÜGY.

(—) Az Aradvidéki Tanítóegyesület f. 6. június hó 29-én d. e. a polgári fiúiskola dísztermében tartja harmincötödik rendes évi közgyűlését, melyre az egyesület összes tagjait, valamint a tanügy iránt érdeklődő közönséget tisztelettel meghívják Kovács Vince egyesületi elnök, Cziráky Márton egyesületi titkár.

A közgyűlés sorrendje. Előtervezet: Reggel 9 órakor a polgári fiúiskola dísztermében előtervezet, amely a közgyűlés tárgysorozatát megállapítja és határoz a beérkezett indítványoknak a közgyűlés elé való terjesztése tárgyában. Az indítványok irásában három nappal a közgyűlést megelőzőleg az elnökséghez beterjesztendők. Közgyűlés. Délelőtt 10 órakor a polgári fiúiskola dísztermében rendes közgyűlés, melynek tárgyai a következők: 1. A közgyűlés megnyitása. 2. Az elnökség évi jelentése. 3. Előterjesztések az egyetemes tanítógyűlés tárgyában. 4. Jelentés a tanítói konviktsról. 5. A pénztáros és az állandó számvizsgáló bizottság jelentése. 6. A kiküldött bizottságnak jelentése az egyesület pénztárának és könyvtárának állapotáról. 7. Az 1904—05. évi költségelirányzatának megállapítása. 8. Indítványok.

Elfogott aradi betörő.

(Egy nagyatitkár szélhámos letartóztatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, június 21.

Nagyszabású nemzetközi szélhámos került ma börtönbe, Klein Jakab verpeléti születésű, harmincnégy éves géplakatos személyében, aki dr. Zilken János, dr. Marossy Béla és más alnevek alatt bejárta Magyarországot, majd csaknem egész Európát és Amerikát is, mindenütt szélhámoskodva, furfangos csalásokat követve el. A notórius alak több ízben megfordult Aradon is és mint a nyomozás kiderítette, Aradon betörést követett el. Letartóztatásáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Klein Jakabot régóta ismerik a budapesti rendőrségen. Négy esztendővel ezelőtt egész sereg kereskedőt becsapott hamisított megrendelő lapokkal s azután eltűnt a fővárosból. Egyéb bűne is volt nagy számmal, a többi közt az, hogy megszökött katonáéktól, a 60-as számú gyalogezredtől. Egy ideig vidéki városokban bujkált s Aradon betörést is követett el. 1902-ben visszatért Budapestre s házasság-szédelgésre adta magát. Több ezer koronát szerzett így, s aztán, amikor följelentéseket tettek ellene, ismét megszökött. Bécsbe utazott, ahol hamar eltékozolta a gonoszul összeharcsolt összeget s folytatta a házasság-szédelgést.

A minap Geiger Szaniszló bécsi detektívnek feltűnt egy elegánsan öltözött url ember a gyanús viselkedésével. Az arca ismerősnek tetszett neki még abból az időből, amikor a Mesterházy-féle betörések ügyében Budapesten járt. Nyomozni kezdett s alapos megfigyelés után felszólította az illetőt, hogy igazolja személyazonosságát. A gavallér azt mondta, hogy ő dr. Zilken János, harmincnégy esztendő, nős orvos, Chicagóban született s állandóan ott is lakik, külföldön pedig a reumatizmus specialista. Nagy értékű ékszereket és 9960 koronát, meg öt dollárt találtak nála. Erre nézve azt állította, hogy amerikai orvosi praksisában takarította meg.

— Az Egyesült Államokban — beszélt, — kitűnő hírnevem van, mint delejező, masször és reuma-orvosnak. A betegek csak úgy özönlöttek hozzám és egy rendelésért ötven száz dollárt kaptam.

Arra a kérdésre, hogy miképpen került Bécsbe, ezt felelte:

— Május közepén jöttem ide Chicagóból, ahol nóm, Anny éli, hogy egykori kedvesemmel való viszonyomat végképpen rendezzem, s őt tisztességesen kielégítem. Innen a svájci Rheineckbe utazom, hogy ott gyógyfüveket vásároljak.

— Ki volt az a kedves?

— Klein Eliz varrónő, aki a Lederer-gasse 26. szám alatt lakik. Egy utazó most feleségül vette, s ebből az alkalomból labásberendezést vásároltam a számára.

Ezekre az adatokra vonatkozólag a bécsi rendőrség a következőket állapította meg: Az a nő, akire a doktor ur hivatkozott, tényleg ott lakik, de nem Klein Eliz a neve, hanem Zilka Eliz és bécsi születésű, harmincnégy éves varrónő. Dr. Zilken annak idején a „Venedig in Wien“-ben ismerkedett meg vele, s rábeszélte, hogy utazzék vele Amerikába. Két esztendőig élt vele Pittsburgban, Clevelandban és Chicagóban. Amikor megismerkedtek, a férfi azt mondta, hogy ő Klein János magyarországi születésű géplakatos, s a nő arról is tudott, hogy a tengeren túl nagyrészt kuruzslásból élt.

— Ez a legkönnyebb módja, itt a léfentartásnak, — mondogatta Klein — a bolond amerikanusokat könnyű becsapni.

A lány kijelentette, hogy nagyobb összeget sohasem látott egyszerre Kleinél. Így tehát bűnös uton juthatott a nála talált készpénzhez és értéktárgyakhoz. Saját költségén jött vissza Amerikából is a nő, 1904. január havában, amikor Kleintől megvált. Május 31-én Bécsbe érkezett az állítólagos doktor is és a barátnőjéhez szállott. A bejelentő lapokat így töltötték ki: „Klein János ügynök és neje.”

Miután megállapították, hogy a férfi valóban nagyrésztben valótlán, s ellenkezik a nőével, a doktor urat letartóztatták. Klein Ja-

kabot, mint katonaszökevényt, már átadták a 4 es számú hadkegészítő parancsnokságnak, de azért tovább folytatják a vizsgálatot. Zilka Elizt egyelőre szabadon hagyták, de ellene is folyik a vizsgálat.

SPORT.

— Az „Aradi Tornaegyesület” választmánya f. hó 28-án, csütörtökön d. u. 6 órakor a reáliskola tanári szobájában ülést tart, melyre a választmány tagjai ezennel meghívotnak. Az elnökség.

Az aradi orsz. atléta-verseny.

(A prágaiak és az aradi atléta-klub. — Magyar-ország bajnokai Aradon. — A résztvevő egyletek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 21.

Az Aradi Atlétikai Klub eddigi működése révén nemcsak az ország sportegyletei között sűrűn emlegetett klub lett, hanem — ami a vidéki sportélet terén eddig tapasztalható nem volt, — a külföld figyelmét is magára vonta. Ennek érdekes bizonyítékát szolgáltatja az az átirat, melyet a prágai első atlétikai klub küldött a napokban az aradi atlétikai klub elnökségének. A prágai sporttársak a legszélyesebb hangon hívják meg az átiratban az aradi klubot f. hóban, rendezendő nemzetközi athléta viadalukra s egyszerre mind a verseny teljes programját is közlik.

Ebben a tényben azonban még egyéb figyelemre méltót is találunk. Azt, hogy az atlétikai versenyeknek sikerült elérni, hogy idegen nemzetek fial a testvéries együttműködésre a nemes cél szolgálatába összehozhatók, s így azok között a barátság a szíves viszony fennállását nem csak keresztül vitte, de azt mindinkább szorosabbá és összetartóbbá teszi. Feljegyezni való, hogy bár tele van az átirat helyesírás hibákkal, de tisztán magyarul van írva. A sportszeretet sugalta legyen is ezt, de e figyelem a barátság pecsétje.

A most vasárnapi országos atlétikai viadal, mint az eddig beérkezett nevezésekből is már most biztonsággal megállapítható a legmagasabb színvonalú atlétikai viadal lesz. A vidéki klubok közül a szabadtéri sportegylet, a vasvármegyei sportegylet, a temesvári football klub, a fővárosiak közül „A nemzeti torna egy-let”, „A budapesti (budai) tornaegylet”, „A budapesti atl. klub (Bak)”, „Az újpesti torna egy-let”, minden számottevő tagját benevezte s tekintve, hogy a nevezési határidő csak 24 én jár le még számos nevezés fog érke- ni.

Az ország bajnokai már mind beneveztek. Nagy József a kontinens kitűnő futóbajnoka három versenyszámban is részt vesz, így mindenoldalú kiválóságában gyönyörködhet a versenyt végig néző közönség. Fény Nándor, ki Arad bajnokságát védi, a legjobb formában lé- vén, nem lehetetlen, hogy Aradon fogja felállí- tani világ rekordját a díszkosztvetésben.

Feszült kíváncsisággal néz a verseny elé a főváros sport közönsége is, mert Arad lesz színhelye Sorgó és Manglicz távgyalogló bajno- kok erőösszemérésének. A múlt hetek leg- utóbbi országos atl. viadalán Budapesten, Sor- gó megjavította Manglicz bajnok országos re- kordját s most Aradon kerülnek össze először döntőmérkőzésre. Eltekintve a távgyaloglási ver- seny izgató voltától ez még jobban fogja fo- kozni természetesen az érdeklődést.

A verseny zavartalan végignézhethetése is a közönség kényelme érdekében a rendezőség minden lehető- t elkövetett. Ugy a meleg nap ellen, mint a kellemetlen idő esetén is hatal- mas fedett állandó tribün teljes biztonsággal

védi a közönséget s a versenyt minden tekin- tetben érvényesülhetővé teszi.

Jegyek a falragaszokon s kifüggesztett hirdetésekön kitüntetett árak mellett, a napok- ban már kaphatók lesznek az üzletekben. Elő- jegyzések a titkárnál (ifj. Vas Gusztáv Acsev. palota II. emelet) eszközölhetők.

Beszélgetés Hottingerrel.

(A fölmentő verdikt után.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 21.

A legboldogabb ember lehetne ma a föld kerekén Hottinger János, tegnap még fegyencjelölt, ma már szabad cipész mester. Boldogsága azonban nem valami túláradó, mert a szegény ember azt sem tudja, hogy voltaképpen tizenöt évi fegy- házbüntetés az, amelytől ma az aradi es- küdtszék jóvoltából váratlanul, könnyű szerrel megszabadult. Tudása nem ér odáig, hogy ő egy rettentően igazságtalan ítélet folytán jutott ismét a napvilághoz. Lehet, hogy talán természetesnek veszi ezt az ítéletet, elvégre a király nevében jelentette ki a bíróság elnöke, hogy ő ár- tatlan, fel van mentve.

Ezzel a tudtán kívül boldog emberrel beszélgetett ma lapunk egy munkatársa a mint Hottinger a fogházat elhagyta.

— Meglepte-e magát ez az ítélet? — volt az első kérdés.

— Nahát erre nem számítottam. Ot- évet reméltem. Azt gondoltam, hogy töb- bet nem fogok kapni.

— Ismerte a törvényt, hogy maga egész könnyen tíz évet is kaphatott volna?

— Nem ismertem, csak gyanítottam, hogy fel fognak menteni.

— Miből gyanította ezt?

— Mikor az elnök ur kihirdette az íté- letet, mindjárt sejtettem.

— Belátta-e, hogy bűnös?

A kérdés egy kissé feszélyezte a re- habilitált gyilkost, de azért felelt rá:

— Bűnösnek bűnös vagyok, de hát tud- ja kérem, egy olyan rosszéletű asszony- nyal, mint az enyém volt, nem lehetett másként tenni. Nem volt abban az asz- szonyban semmi szégyen. Én nagyon rös- teltem a dolgot, nem mertem az utcán járni miatta.

— Most mit fog csinálni?

— Folytatom az üzletet. A Wesse- lényi-utcában volt üzletem, az nagyon jól ment.

— Miért követte el mégis tettét?

— Nem volt szándékom a felesége- met elpusztítani, már a gyerek miatt se. De tudja Isten, hogy jött hozzám ez a gondolat!

— A fiát látta már?

— Nem láttam, de hallottam, hogy itt volt a tárgyaláson. De itt se lát- tam, mert nem mertem hátranézni a népek közé.

— Most megint megházasodhatik. Nincs már kiválasztottja?

— Dehogyan házasodom, elég volt nekem egy ilyen dologból!

Hottinger nyugodtan beszél. Az arca értelmes. Mikor az utcára ért, nagy tömeg várakozott rá:

— Szervusz János, — szóltak oda a barátai, akik bizonyára nem ismerték volna meg valaha Hottingert, ha az esküdtek nem tévednek.

HIREK.

A Neuman-család alapítványa.

— Az aradi gyermekkórház. —

Arad, június 21.

Lapunk tegnapi számában röviden meg- emlékeztünk már arról a nagylelkű alapítvány- ról, amelyet egy ismert aradi család egy gyer- mekkórház létesítése céljából tesz, s amelylyel holnapi ülésén fog foglalkozni az aradi Fehér Kereszt egyesület.

Jelenthetjük olvasóinknak, hogy az emli- tett előkelő család, — amint azt mindenki gon- dolhatta is, — az aradi Neuman-család, a mely évek óta csendben, minden feltűnni vágyás nélkül folytatja áldásos munkáját: a szegények könnyeinek letörölését, a nyomorok segélyezé- sét, szóval azt, amit emberbaráti ténykedésnek nevezünk. Nem ismeretlen dolog immár, hogy Aradon és környékén fogalommal vált a Neuman- család jótékony volta. És ezt a fogalmat csak megerősíti a legújabb adomány: a gyermekkór- ház céljára adott 80.000 korona.

A szóbanforgó gyermekkórház egyelőre még csak a tervezés legelején áll; az egészről nincs meg más, mint a nagyszabású adomány. Leitner Ernő dr., az aradi állami gyermekmen- hely igazgató-főorvosa azonban a Fehér Ke- reszt egyesület holnapi gyűlésén elő fogja ter- jeszteni a terveit, amelyek e tárgy körül forognak.

Eszerint a kórház számára telket kérnek a várostól és arra, pavillonszerűen, (ugy, mint a budapesti Bródy Adél féle gyermekkórház) épülne az aradi is. Külön pavillonja lenne pél- dául a belgyógyászatnak, az orr-, torok-, gége- és fülbajoknak és így tovább. A várostól ka- pott telket, amennyiben ezt a pavillonszerű építkezés meg is kívánja, parkiroznák.

Magának az építkezésnek és az intézet or- vosi felszerelésének előirányzata felemészti a nagylelkű adomány legnagyobb részét, ugy, hogy az ambulancia költségeit már a Fehér Kereszt egyesület fogja viselni. A kórházban 80 ágy lesz; ennyi fekvő beteg gyermek mel- lett a bejárók egész tömegét fogja szolgálni a kórház orvosi kara. Amennyiben a legmoder- nebb és leghigiénikusabb berendezkedés nem telnék a Neuman-család alapítványából, később újabb adománnyal fogja ez az igazi nemes család a kórház fejlesztését elősegíteni.

A Fehér Kereszt egyesület holnapi közgyű- lése egyébként, — hisszük és tudjuk, — ma- gához méltó módon fogja megadni a választ a 80.000 koronás alapítványra, amelynek jutal- mát ugyan bizonyára nem a köszönet és hála- nyilvánításokban, de a saját öntudatukban nye- rik meg Neumanék.

— Részleges kormányválság? Tisza István gróf miniszterelnök — mint egy táviratunk jelenti — ma reggel a fővá- rosból Bécsbe utazott. Ezt az utat ellen- zéki körök részleges kormányválsággal hoz- zák összefüggésbe. A baloldali képviselők ugyanis azt híresztelik, hogy Plósz Sándor igazságügyminiszter már lemondott tárcája vezetéséről azon súlyos differenciák miatt, mely közte és a katonai vezetés között támadt a katonai bíráskodás magyar nyel- ve dolgában. Az igazságügyi miniszter utódjául Szivák Imrét emlegetik. Kormány- párti körökből ez a részleges válság-hír eddig egyáltalán nem nyert megerősítést.

— Az ellenzék leszerel. Országgyűlési tu- dósításunkban el van mondva, hogy az ellen- zék obstrukciót és erős támadásokat helyezett kilátásba a miniszterelnök ellen, ha nem repa- rálja a debreceni német átirat dolgát. Mint bu-

dapesti tudósítónk táviratozza, a függetlenségi párt ma délután értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy mivel az államvasutak alkalmazottjaival szemben kötelezettségeket vállaltak, a rájuk vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását nem késleltetik. Holnap tehát elállnak a napi-rend előtti felszólalástól és zárt ülés kérésétől, de megbízták Bakonyi Samut, hogy a debreceni dologban intézzon holnap interpellációt a miniszterelnökönél. A további lépéseket Tisza válaszával teszik függővé.

— **Uj pénzügyi tanácsos.** A hivatalos lap ma megjelent száma az alábbi legfelsőbb kéziratot teszi közzé:

Magyar pénzügyminiszterem előterjesztésére Kohányi Róbert nyugalmazott dohány-beváltó hivatali kezelőnek, sok évi hű szolgálata elismerésül, a pénzügyi tanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1904. évi június hó 6-án.

Ferencz József s. k.

Lukács László s. k.

Az új pénzügyi tanácsos hosszabb ideig vezetője volt az aradi, majd a csabai dohány-beváltó hivatalnak s csak a folyó év elején vonult érdemes munkásság után nyugalomba. Azóta Aradon lakik s a helyi társadalomnak egy derék, nagyrabecsült tagja, a ki szerencsés kézzel foglalkozik az irodalom terén is. Több novella-kötete jelent már meg s tárca-közleményeivel olykor lapunkat is fel szokta keresni. Jól megérdemelt kitüntetésé bizonyára széles körben kelt örömet.

— **Változás az aradi bíróságokban.** A hivatalos lap mai száma több áthelyezést publikál, melyek közül kettő az aradi igazságszolgáltatást s ennek révén a nagyközönséget és a helyi társadalmat közelről érdekli. Az aradi kir. törvényszék és a kir. járásbíróság bírói kara egy-egy érdemes taggal gyarapodik: a törvényszékhez Aknay Andor világosi kir. járásbíró helyezettett be Aradra bírói minőségben, a járásbírósághoz pedig Haty Adolf pécskai kir. járásbíró albíró, hasonló minőségben. Az ekkép megüresedett két állás betöltésére a pályázatot legközelebb kiírják. A hivatalos lapnak az áthelyezésekre vonatkozó közlése így hangzik:

O császári és apostoli királyi Felsége, folyó évi június hó 18-án kelt legelső elhatározásával Aknay Andor világosi kir. járásbírónak törvényszéki bírói minőségben az aradi kir. törvényszékhez, Brück Ede makói kir. járásbíró albírónak a tornai, Szabó József tornai kir. járásbíró albírónak a makói és Haty Adolf pécskai kir. járásbíró albírónak az aradi kir. járásbírósághoz eddigi minőségükben saját kérelmükre leendő áthelyezését legkegyelmesebben megengedni méltóztatott.

— **Az oláhok aktivitása.** A hazai oláhság az általános képviselőválasztásokra országszerte szervezkedik. Az oláh komité felhívást intézett a néphez, hogy az összes oláhlakta kerületekben jelöltek állítsanak, hogy alkalmuk legyen saját fiaikra szavazni, ami által véget vetnek ama szégyenteljes állapotnak, hogy az oláh népet birka módjára hajtsák az urnákhoz, azokra szavazni, akik őt mindig elnyomják. Ezért felhívják összes elvtársaikat, hogy addig is, míg véglegesen döntenek a jelölések tekintetében, forogjanak a nép között és igyekezzenek azt helyzetéről felvilágosítani, lelkesíteni és az ügynek megnyerni.

— **Pénztárvizsgálat a városnál.** Arad város pénztárában tegnap és ma pénztárvizsgálatot tartottak Institoris Kálmán polgármester, Reicher Károly főügyész és Bund Henrik főszámvevő. A vizsgálat holnap ér véget. Eddig mindent a legnagyobb rendben találtak.

— **Áthelyezés a villamtelepnél.** Az Aradi Villamossági Résevénytársaság jeles képzettségű műszaki tisztviselőjét, Gantner Rezsőt, mint

értésülünk, a társulat áthelyezte Miskolcra, az ottani villamos telep főnökévé.

— **Nagy tűz Fiumében.** Fiuméből táviratozzák: Az éjjel két óra tájban a Baross-kikötőbeli közraktár, melyben a Lederer, Mohovic és Spitzer-cégek tengeri-, liszt- és babrakománya volt, leégett. A raktár a parton feküdt, deszkából épült és kátrány fedélapokkal volt tetőzve, a vasuti sín mentén, közvetlenül a rakodóhajók állomása közelében állt és a kikötő egy legnagyobb barakk-raktára volt. A tűz gyorsan terjedt el. Megjelentek a tűznél a kormányzó, a podeszta és a késő éjjeli órák ellenére is óriási néptömeg. A rakományokban esett kár a raktár épülettel együtt fel milliót tesz ki, mely összeg biztosítva van. A tűz oka ismeretlen.

— **Járásbírói kinevezés.** A király az igazságügyi miniszter előterjesztésére Bristyák Ferenc nagylaki járásbíró albíró a nagylaki kir. járásbírósághoz járásbíróvá nevezte ki.

— **Telepesek a kereskedelmi miniszternél.** Krassószörénymegye Igazfalva telepes községéből hétfőn délelőtt a képviselőházban küldöttség tisztelegett Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternél, hetivásár tartására kérve kormányengedélyt. A miniszter kilátásba helyezte a kérelem teljesítését. A deputációt Nemess Zsigmond dr. országgyűlési képviselő vezette.

— **Nyár kezdete.** A kalendáriumnak jelentős dátuma volt a mai. Június 21-ike hivatalos nap, az a terminus, amely a nyár beköszöntését jelzi. Június 21-ke, az év leghosszabb napja, a mikor 3 óra 47 perckor kelt és 7 óra 44 perckor nyugodott a nap.

— **Felgyújtott tébolyda.** Párisból táviratozzák: A bicetre-i elmeegógyintézetben ma este egyszerre öt helyen tűz támadt. A betegeket csak nagy erőfeszítéssel sikerült kimenteni. Nyilvánvaló volt, hogy a tüzet gonosz kéz okozta. Csakhamar rájöttek, hogy a tébolydát egyik őrült gyújtotta fel, a ki pár év előtt ugyanott gyilkossági merényletet követett el egyik orvos ellen.

— **A talált kincs.** Iper János, aki Hidegkúton fizeti az adót, szántás közben egy láncdarabot szántott ki a földből. A lánc négy aranygyűrűből volt összeróva, tehát Iper János, aki a gyors értékesítés barátja, behozta Aradra, hogy eladja. Ilyen szándékkal tévedt be Igaz Sándor aradi ékszerész üzletébe, aki szerfelett gyanusnak találta, hogy a kopott ruhájú ember olyan láncnak egy részét kínálja eladásra, amely egész korában igen értékes lehetett. Igaz emb. rhez méltóan jelentést tett a rendőrségnek, amely ki is hallgatta Ipert, aki előadta a megtalálás történetét. Mivel pedig az ötven koronát érő, 18 karátos arany lánc darab talált „kincset” képez, amelyet be kell mutatni a fináncnak: a rendőrség áttette az ügyet a lelet kiszabása végett Lippára, ahol jövedéki kihágás miatt alaposan meg fogják büntetni Ipert, aki méltán kérdezte ma a rendőrség folyosóján:

— Hát érdemes kincset találni?

— **Egy nyomorék fiúcska segítése.** A következő sorokat vettük: Tekintetes Szerkesztőség! Dirnbeck János elemi iskolai beteg tanuló részére a polgármester ur által engedélyezett és a gimnáziumi tanulók közt eszközölt gyűjtés eredményeképpen van szerencsém 40 korona (negyven k.) 42 fillért beküldeni azzal, hogy azt rendelkezési helyére eljuttatni és b. lapjában nyugtázni kegyeskedjék. Tisztelettel Burján János kir. főgimn. igazgató. A 40 kor. 42 fillér átvételét ezennel nyugtazzuk, a beküldött összeget hozzácsatoltuk eddigi gyűjtésünkhöz.

— **Az attassé büne.** Bécsi távirat szerint Bringol dr., a svájci köztársaság bécsi attasséja ellen bűnvádi eljárást indítottak, család és okirathamítás miatt.

— **Statistika az ügyvédekéről.** A Jogtudományi Közlönyből vesszük át a következő érdekes adatokat: 1902-ben az országban a bejegyzett ügyvédek száma 4880-ról 4922-re emelkedett; ezek közül 21 az ügyvédség gyakorlásától fel volt függesztve. Az ügyvédjelöltek lajstromába való felvétel végett 1186 kérvény érkezett be, hatvannal több, mint 1901-ben és összesen 2789 ügyvédjelölt volt ügyvédnél gyakorlaton, hogy az ügyvédekkel sok baja van a kamaráknak, mi sem bizonyítja jobban, hogy 1902-ben 14,576 fegyelmi ügy volt folyamatban. Elintéztek 2525 fegyelmi ügyet, vétkesnek 145-öt találtak. Ezek közül 64-et írásbeli feddéssel, 54-et pénzbírsággal, 23-at az ügyvédség gyakorlatától való ideiglenes felfüggesztéssel, 4-et pedig az ügyvédi állásától való elmozdítással sújtottak. Szóval ügyvéd van elég — hála Istennek.

— **Esés az emeletről.** Budapesti tudósítónk jelenti: Harangozó Mari 17 éves szobaleány ablaktisztítás közben a Peterdy-utca egyik házának első emeletéről az utca kövezetére zuhant. Súlyos koponyatörést szenvedett, haldokolva vitték be a kórházba.

— **Fürdő évad.** Azon t. olvasóinknak, kik a nyári hőség elől menekülve, fürdőre vonulnak vissza, utazási és egyéb cikkek beszerzésére legelőnyösebben ajánlhatjuk Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadságtéren. Az ott kapható zóna bőrdíkok, kofferek, nádfonatu uti kosarakon kívül különös figyelmet érdemel a rendkívül gazdagon felszerelt bőraru raktár. Pénz, névjegy, levél, cigaretta és szivartárcák, toltette és piparecikkek — mint feltétlen szükséges utitárgyak — pazar választékban és a mi a fő, rendkívül olcsón kaphatók.

— **Parketta tükörfényes lesz Vojtek és Weisz-féle parkett-viasz használatától.** 1 doboz 1 korona. 44

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi május hó 1-től. —

Motormenetek

Arad—Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.01	Kétegyháza felől este 6.03

Arad—Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.14	Mezőhegyes felől reg. 5.48
Battonya felé d. u. 12.30	Battonya felől d. e. 11.09
Mezőhegyes felé este 5.32	Battonya felől d. u. 3.40

Arad—Borosjenő között.

Borosjenő felé d. e. 8.23	Borosjenő felől d. u. 1.58
Borosjenő felé d. u. 2.40	Borosjenő felől este 9.14

TÖRVÉNYKEZÉS.

A képviselő gyilkosai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 21.

A szegedi kir. törvényszék, mint delegált bíróság, ma kezdte meg az Eremités Pál orsz. képviselő gyilkosai bűnperében a főtárgyalást. A tárgyalás iránt óriási volt az érdeklődés. Ugyszólván egész Nagykikinda átjött erre a napra Szegedre, hogy saját füleivel hallja a valóságokat és az ítéletet.

A vádlottak közül először Sibul Mladent hallgatta ki a törvényszék, ki az általános kérdésekre előadta, hogy gör. kel. szerb vallásu, 48 éves földművelő, nős, 6 gyermek atyja. Nem érzi magát bűnösnek.

Ocsese, Sibul György, 26 éves, nős, 2 gyermek atyja. Mindkét vádlott a legkisebb részletig csaknem egybenhangzóan vall.

Előadták, hogy ők nem gyilkolták meg Eremitset, hanem az ő nyomorúságuk, éhségük pusztította el, melybe mindkettőjüket Eremitse kegyetlen bánásmódja juttatta.

Sibul Mladen úgy vallott, hogy atyja annak idején három évre zálogba adta Eremitseket birtokait, mert tulságosan el volt adósodva s a kapott pénzből adósságát akarta rendezni.

A három év leteltével vissza szándékozott venni a földeket, de Eremits erről mit sem akart tudni. Utóbb 26.000 koronáért megvette a 150.000 frt. értékű vagyont, de ők még ebből a vételárból sem láttak egy krajcárt sem, mert Eremits azt állította, hogy a 26.000 koronát időközben elhunyt atyjuk adósságába fizette ki. Eremitset nem akarák megölni, csak az volt a tervük, hogy ráijesztenek. Egyébként ittasok voltak és egész cselekedetük ennek tudható be.

Az orvosszakértők úgy nyilatkoztak, hogy a két Sibil a gyilkosság elkövetésekor nem volt ittas.

Délután tanukat hallgattak ki, a kik jelenléte ellen vallomást tettek. Majd felolvasták a gyilkosok atyja és az Eremits közti peres ügy iratait.

A tárgyalást holnap folytatják.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Árad, június 21.

Meleg nappalt hűvös éjjel követi és ez valószínűsíti a gabonavásárak vetéseinkre, mert a korai nagy forróság sok kárt okozna még.

Buzában az üzlet szilárd maradt és ez nem csoda, ha körülnézünk, mennyire el van terjedve az üszög, mely a kalászkok mintegy negyed részét teszi ki.

Közepes forgalom, mintegy 700 mm. buza és 900 mm. tengerit jól kínáltak, melyet napi áron vásároltak össze fogyasztóink.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 8.00—8.10.

Buza közép 7.80—7.90.

Tengeri 4.90—5.00.

Rozs névleges jegyzés 5.90—6.00.

Arpa névleges jegyzés 5.60—5.70.

Zab névleges jegyzés 5.50—5.60.

Írányzat változatlan.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 21.

Deliüzlet. Buzakínlat mérsékelt, vételkedv korlátozott. Szilárd írányzat mellett 26.000 métermázsra került forgalomba, 5—10 fillérig drágább arakon. Egyéb gabonák közül tengeri és zab 5 fillérrel drágább. Időjárás szép, meleg.

Estiüzlet. Berlin 1 magasabb, Páris 15 olcsóbb.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	9.05—9.06
Rozs októberre	6.76—6.77
Zab októberre	6.10—6.11
Tengeri júliusra	5.23—5.24
Tengeri augusztusra	5.35—5.36
Tengeri szeptemberre	5.58—5.59
Repce augusztusra	10.45—10.55

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	8.95—8.96
Rozs októberre	6.72—6.73
Zab októberre	6.08—6.07
Tengeri júliusra	5.20—5.21
Tengeri augusztusra	5.33—5.34
Tengeri szeptemberre	5.55—5.56
Repce augusztusra	10.45—10.55

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	639.50
Magyar hitelrészvény	743.—
Lezámitolóbank részvény	449.50
Rima-Murányi vasmű részvény	484.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	633.75
Közuti vasut	570.—
Városi villamos vasut részvény	330.—

NAPIREND.

Június 22. Szerda. Róm. kath. naptár: Paulin püspök. — Protestáns naptár: Paulin püspök. — Görög-keleti naptár (június 9.): Ciril. — A nap két 3 óra 47 perckor, nyugat 7 óra 44 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklémuzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton hűvösebb, zivatarok, keleten száraz.

Június 22. Az aradi állami főreáliskola érettségét végzett ifjúságának táncvigalma (Központi Szálló.) — Az aradi Fehér Kereszt-egyesület rendkívüli közgyűlése délután 4 órakor (Városház.)

Június 23. Az aradi tornaegyesület választmányi ülése este 6 órakor (Lyceum.)

CSARNOK.

Teca.

Irtá: Sebők Zsigmond.

[1]

Szép nyári napon a pusztai kapitány kocsián a homokban botorkáztunk, — beszélte egy ismerősöm. — A nap perzselőn tüztött ránk. A szétszórt fehér tanyaházak a nyárfák zöldje alá húzódtak, mintha csak a nap heve elől bujtak volna el. Onnan pislogtak ki álmosan.

Egy uthajtásnál a lovak egyszerre, irányítás nélkül a mellékutra vágtak, a melynek végében, zizegő nyárfalevel-sátor alatt, fehér homlokú tanyához guggolt.

— De erre szoktak a kutyafulűk! — morogta a kapitány, észrevevén a lovak önkéntes kanyarodását.

A kocsi-szolgálatot teljesítő pusztázó izgett-mozgott a helyén, aztán hátrafordult mentegőzve:

— Még akkor...

A kapitány a szavába vágott:

— Tudom, amikor belebomlottak valamennyien a Teca szemébe, meg a Teca borába.

A pusztázó még egyszer megkísérelte a mentegőzést:

— Sokat kellett danguhálnunk, mikor az urát lestük, instálom, az esete után.

— Ki az a Teca? — kérdeztem a kapitánytól.

— A legszebb asszony a tanyán. Amott lakik!

— A legszebb? Azt megnézzük.

— Ugy sem kerüljük el, mert a lovak most már oda tartanak. A pusztázóim, mikor erre lovagolnak, mindig megkocogtatják az ablakot egy ital borért, meg egy kacsintásért; most pedig az 5 hátasikat fogtuk be a kocsihoz, hát szokás szerint stációt kívánnak tartani.

A tanyánál csakugyan büségesen megállottak a lovak. A tanyaház homlokáról fűtös gyaluforgács lógott, jelölve, hogy csárda rangjában van.

A kapitány bakiáltott az udvar árnyékos mélyébe:

— Teca lelkem, gyere ki egy szóra!

Kis vártatva a karsu nyárfák alul magas asszonyi alak jött elő, himbálózó, kényes járással. Halvány sárga kacabáj és ugyanilyen színű kötény volt rajta s amint a háttérből kijött, nyurga alakja mintha a nyárfák egyikének az aranyszínű sugar árnyéka lett volna. A feje menyecskeken be volt kötve (dus, fényes fekete hajzat csillogott ki a kendő alul) s a tenyerét védelméül a szeme elé tartotta.

Nem volt szép. Az arca tulságosan sárga volt; nem sápadt, hanem olyan különös színű, mintha valami tatár sátorban született volna Ázsia pusztáin. A fogai nagyok voltak, a homloka alacson. Hanem nagy álmos nézetű szeme csodálatosan szép volt. No meg a termete. Az magas, idomos, könnyed volt.

— Megszomjaztunk, Teca lelkem az uton, — szólta a kapitány, — adj hát már most nekünk egy csókot, meg egy ital bort!

Teca a nagy fogait mutatta.

— Hogy is ne! Talán nem elég az egyikből? Nem lehet, mert törvény pecsétje van rajta, azt meg nem törhetjük.

— Az urad miatt, ugy-e, aki a törvény lakója mögött ül?

— Azért bizony. De hozom a bort!

Ezzel az asszony átkozott ringó járásával bement a házba. Tányéron két pohár bort hozott ki és föl nyújtotta nekünk. Azaz dehogy föl, hiszen úgy magasodott a kocsihoz, mint a cédrusfa.

Az asszony közbülső tekintettel nézett a kapitányra, s alig észrevehetően vállat vont.

Mikor megindultunk, a menyecske ott állott a sövény mellett és kímélie nézett a napfényben fürdő rónaság széle felé. Vagy talán a mi kocsihoz járását nézte. Sárga ruhája messzire elvillogott a liceum sötétzöld vonala fölött.

— Miért ül börtönben a Teca ura? — kérdeztem a kapitánytól.

— Mert a madarasi csárdában valakinek

nagyon vékony volt a koponyája, noha parasztcsontról való volt. A Teca ura pedig rája talált ütni a botjával.

— A Teca miatt, ugy-e?

— Azt mondják. Erre mifelénk 5 a prima-donna, akiért az urak duellálni szoktak.

Kocsink lassan és csaknem hangtalanul ment az izzó homokban, csak éppen a kerekek halk nyikorgása hallatszott néha. A leveles tanyá lassankint elbújt a poros nyárfasorok mögé és elveszett az összeolvadó lapos világban. De akárhogy eltávolodtunk, nekem úgy tetszett, hogy egyre látom a zöld ösvény mellett a különös karsu alakot, sárga arcával, nagy, fehér fogaival, álmos, közönyös szemével. Mintha a nullásos fenyér fölött lebegne utánunk.

— Igazán nem tudom, mi szépet találnak ezen az asszonyon, — mondtam szinte önkénytelenül.

A kapitány ravaszul mosolygott.

— A Teca, ugy-e?

— Azon...

Kivette az óráját.

— Hiszen én is csufnak találok az isten-adtát, — mondtam, — de nézze, félőrája, hogy elhagytuk a tanyát... nem mondaná meg, kérem, mi okozza azt, hogy már félőrája töprenkedik ezen a kérdésen?

A kapitánynak igaza volt. Nem tudtam volna megmondani, mi vonzotta figyelmemet folyton feléje.

Tovább haladtunk. Mikor átvergődtünk egy hosszú nyárfárdón, melynek fái ritkásan, szomorúan áldogáltak a csupasz homokban (nagyon hozzáillt ehhez a disztelen erdőhöz a vércse vijjogás, mely kihangzott belőle), magas tetű urházhhoz értünk.

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Június 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Erdődy Ignác törzsorvos Budapest. — Jelinek Izidor utazó Bécs. — Serbán Demeter utazó Bécs. — Kalmár Lajos utazó Budapest. — Berger József utazó Bécs. — Breuner Ignác utazó Bécs. — Goldman Miksa utazó Budapest. — Kass József tisztartó Mácsa. — Pajor Mátyás író Budapest. — Révész Vilmos utazó Budapest. — Berkovits Frigyes utazó Bécs. — Braun Simon utazó Bécs. — Kovács Dezső tanár Budapest. — Smetana Sándor utazó Bécs. — Pohl Vilmos utazó Budapest. — Brust Sándor utazó Budapest.

Központi szálloda. Vas Tivadár utazó Budapest. — Lendvai Sándor igazgató Nagyvárad. — Steiner János dr. ügyvéd Lipa. — Schwarcz János kereskedő Lipa. — Steiner Vilmos utazó Budapest. — Wilett Mór utazó Bécs. — Klein Dávid utazó Budapest. — Blau Gyula hivatalnok Bukarest. — Havlicsek Ferenc tisztviselő Veszprém. — Antal Béla utazó Budapest. — Csányi Mór igazgató Szabadka. — Radó Lipót utazó M. Szlatina.

Nyári színház.

Szerdán, 1904. évi június hó 22 én:

Vénus istenasszony.

Nagy látványos színmű énekekkel, táncokkal és evolúciókkal, 3 felvonásban, 11 képből. Írták: Pasque Ernő és Blumenthal O. Fordította: Dobó Sándor. Zenéjét: Ráida E. A.

SZEMÉLYEK:

Gontran	Ternyei L.	Miss Singleton Pajor Agnes.
Rajmund	Bónis Lajos.	Marie
Dr. Wupp	Arkossy V.	Ali, cicerone Márton M.
Ben Hafis	Győre Alajos.	Babur szultán Szadai F.
Abdallah	Ligeti V.	Tscheladeddin Németh J.
Yalta, leánya	Fóti Frida.	Omár
Brosz	Aranyosy J.	Egy álomfejtő Juhász József.

Közdete este 8 órakor.

NYILTTÉR.*

Guber forrás

Leghatásosabb

arzén

és

vasas-víz

vérszegénység, női betegség, ideg-, bőrbetegségek stb. ellen. Kapható minden ásványvíz kereskedésben, gyógyszerárban és droguériában. 3495

500—1000

koronát kereshet

minden risikó nélkül, minden különös előképzettség nélkül havonként teljesen költség-mentesen.

Tessék ajánlatot küldeni
Konstant. Eisele névre Stutt-
gart Ludwig-strasse 56. „E.
87“ jelige alatt. 154

Magyar királyi államvasutak.

108710—1904. számhoz.

Hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak kezelésében levő marosvásárhely—szászrégeni helyiérdekű vasút Szászrégen állomásától a tervezett Dáva állomásig mintegy 26 km. hosszú szben kiépítendő vasútvonalon létesítendő alább megnevezett munkákra és teljesítményekre nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A munkák és teljesítmények a következők: Az összes föld- és sziklamunkák, a vízmentesítő és csuszások ellen biztosító munkák, az ültetvények, burkolatok, fonások, védművek és az utépitmények összes munkái; továbbá a hidak és az áteresztők alapozási és falazási, valamint vasbeton munkái, a műtárgyak vasszerkezetére helyezendő faalkotórészek, a 20 m. nyílásig terjedő pálya műtárgyak és bármily nyílású egyéb műtárgyak faszervezetel; a felépitmény kavicsolása és lerakása, valamint a felépitményi anyagok és a vasbeton áteresztők vasalkatrészeinek szállítása Szászrégen állomásról a felhasználási helyekre; az épületek a vízbeszerzésre szükséges létesítmények; végre a pályabeosztás és elzárás előállítása.

Az ajánlatok alapjául szolgáló terveket és iratokat, továbbá a szerződéstervezetet, az ajánlati mintát és a pályázati feltételeket a magyar királyi államvasutak építési szakosztályában (VI., Teréz-körút 56. szám I. emelet), valamint az építő felügyelőség irodájában (Szászrégen) lehet a rendes hivatalos órákban megtekinteni.

Az építő felügyelőség a vonal mentén végzett talajkutatások eredményével a munka végrehajtására és az anyag elosztására vonatkozó adatokkal is szolgál.

Az ajánlatok benyújtásához megkívánt ajánlati mintát, a pályázati feltételeket, a szerződés tervezetét, a kitöltetlen árjegyzéket és költség-számítást az igazgatóság központi tervtárában (VI., Teréz-körút 56. szám földszint) lehet megvenni.

Ajánlatokat csak a felsorolt összes munkákra és teljesítményekre együttesen lehet tenni és az ajánlatokat legkésőbb 1904. évi július hó 9-ik napjának déli 12 óráig kell benyújtani a magyar királyi államvasutak igazgatóságának építési és pályafenntartási főosztályánál (VI., Teréz-körút 56. szám II. em.)

Az ajánlat benyújtását megelőzőleg, de legkésőbbben 1904. évi július hó 8-ik napjának déli 12 órájáig 32.000 kor., szóval Harminczkettőezer korona bántpénzt kell letenni a m. kir. államvasutak központi főpénztáránál (VI., Andrassy-ut 75. szám földszint).

Budapest, 1904. évi június hó 8

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

A Budapesten székelő

Hazai Leszámitoló és Takarékszövetkezet

előnyös feltételek mellett folyósít $\frac{1}{4}$ -évenként $2\frac{1}{2}$ vagy 5 év alatt, avagy 60 és 120 havi részletekben törleszhető annuitásos

SZEMÉLYKÖLCSÖNÖKET

állami, közigazgatási és magánhivatalnokoknak, valamint katonatiszteknek, kereskedőknek és iparosoknak; továbbá

TÁRCZAHITELKÖLCSÖNT

nyújt kereskedőknek; ugyancsak

JELZÁLOGHITELKÖLCSÖNÖKET

10 évtől 65 évig terjedhető visszafizetésre bármely összeg erejéig engedélyez egy elsőrangú hazai pénzügyi utján a legkedvezőbb feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással szolgál vezérképviselőnk,

SZILÁGYI GYULA

Arad, Andrassy-ut (Reinhart-ház.) 3372

SIÓFOK

Balatonföldvár 2 $\frac{1}{4}$ órányira Budapesttől a déli vasut mentén.

Elsőrangú

női és gyermekfürdő

modern szállókkal, nagy parkkal és fenyves erdővel Vas-
uti és hajóállomás, posta, távirda és helyközi telefon.

Kitűnő fürdő idegedző hullámveréssel.

Vendéglő és kávéház házi kezelésben. A la carte és napi
7 és 8 koronás penzionszerű étkezéssel.

Vízvezeték, villanyvilágítás. Május—szeptemberre olcsó
menettérti jegyek.

Színház. Löverseny. Mulatságok. Regatta. Úszóverseny.

Fodor Károly fővárosi vívómester nagyszabású

Sporttelepe.

Vívóakadémia. Football. Lövészet. Gyermekalléka.
Lawn Tennis stb. stb. A Székesfehérvári V. kerületi
honvédszenekar szolgáltatja a ténzt.

Felvilágosítással és prospektussal készséggel szolgál
a fürdőigazgatóság Siófokon.

12721/1904.

Hirdetmény.

Az 1904. évi május hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által beterjesztett összeírású jegyzék 8 drb. lvt, az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-cz. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1904. évi június hó 16-ik napjától számítandó 8 napra a fogyasztási adófelügyelőség hivatalos helyiségében közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek névszerint: Kormon Gyuláné, Kondorossy Jánosné, Friedmann József, Schwarcz Ignác, Friedmann Lajos, Vári József, gróf Münszter Ernő és Stern Abraham, a kik italmérési engedélyt kaptak nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve az érdekeltek kívül a kereskedelmi testület és ipartestület is nyújthat be a városi fogyasztási adófelügyelőség-nél észrevételeket.

Arad, 1904. évi június hó 11-én.

A városi tanács.

Magyar királyi államvasutak.

50697—1904. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1905. évben, esetleg még további 2, illetőleg 4 évben szükséges műhelyi faanyagok szállítására ezzel nyilvános pályázatot hirdet.

Az előreláthatólag évenként szükséges mennyiségek a következők: 1. Erdei fenyőfa deszka 1755 m. 2. Erdei fenyőfa palló 6580 m. 3. Luczfenyőfa-deszka 3920 m. 4. Tölgyfa-deszka 90 m. 5. Vágott tölgyfa 600 m. 6. Tölgyfa palló 2550 m.

Az évenként egy koronás okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1904. évi július hó 19-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy postán oda beküldendőek.

Bántpénz gyanánt az ajánlott anyag egy évi értékének 5%-a legkésőbb 1904. évi július hó 18-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránaál teendő le.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291—96. számú általános és a műhelyi célokra szükséges műfák szállítására vonatkozó 82144—98. számú különleges feltételek.

A pályázatra és szállításra vonatkozó részletes módok az anyagban foglalt „Ajánlati felhívás”, nemkülönben az ajánlattételre használandó ajánlati űrlapok, melyekben a szükséges méretek is az azokból előláthatólag biztosítandó mennyiségek vannak felsorolva, az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 78. II. emelet 43 a) valamint az üzletvezető ségánál és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők.

Ezen ajánlati felhívás az ajánlati űrlapok az ajánlatot tenni szándékozóknak a fent nevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánatra postán megküldetnek.

Budapest, 1904. évi június hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Költözködésre

ajánljuk általánosan elismert

Rovarporainkat

melyek bolhák, svábok és poloskák irtására
biztos hatással bírnak.

Kapható:

30, 50, 1.—1.50, kor. dobo-
zokban, és kimérve. 118

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedésében

ARADON.

PAGLIANO-SYRUP

Óvakodjunk utánzatoktól.

Csakis világoskék gyári jellel ellátott üveget kérjünk, amelyen PAGLIANO GIROLAMO tanár aláírása látható.

vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.

Készítője: PAGLIANO GIROLAMO egyetemi tanár
FLORENZ — Via Pandolfini — (Olaszország.)

Minden nagyobb gyógyszerárban kapható.
Raktár: Gutori Földes Kelemennél.

Jtteni üzletünk teljes feloszla-
tása folytán
szabadalmazott

gyümölcsládika

raktárunkat

— legalább 500 darabból álló
tömegek vételénél

kiválóan olcsó áron

adjuk el.

Munk H. és Fiai

Maros-Szlatina, Aradmegye.

DELICE Minden hirdetés felesleges, a donanyzo
egyszer veszi és többé mást nem szivhat.
legjobb valódi francia
SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg.

ALAPITTATOTT 1890.

Kerékpár kilométer
térkép

Tervezte: Maurer Mihály.

Ára 60 fillér.

Kiadja: Ingusz I. és Fia könyv-
kereskedése Aradon.

Schicht-szappan

„szarvas“

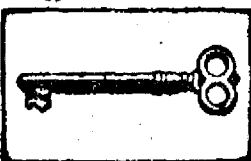
vagy

„kulcs“

Jeggyel

legjobb, legkiadósabb és ennél fogva
legolcsóbb szappan. — Minden
káros alkatrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy
minden darab szappan a „Schicht“ névvel és
a fenti védjegyek egyikevel legyen ellátva. !!

Gyomorégés, székszorulás, böfögés

Fejfájás

Erős szivdobogás

Álmatlanság

Jedőnkinti hányás

Jelenl rendesen a rossz gyomornak és a rendetlen bél-működésnek, amelyeket feltétlenül figyelemre kell méltatni. Ezek elkerülése céljából legajánlatosabb rohitst „Templomforrás“ vizet inni, amelyet az orvosok is ajánlanak az ilyen betegeknek ellen. A rohitst „Styriaforrás“ erősebb, de ezt csak időnkint lehet inni. 3352

Az állami tisztviselők országos egyesületének vidéki kör aradi szállítója.

Rendkívüli olcsó árak Július hó végéig.

Üzlethelyiségünk teljes helyreállítását július hó végén eszközöljük. — Addig raktárunkat erősen apasztani óhajtjuk.

Felhívjuk a n. é. közönség b. figyelmét Forray-utozai kirakatainkra. Hol mindennemű kiselejtezett vagy divatját mult, de jó használható áruk még nem létezett olcsó árban vannak kijegyezve.

Többi közt pár ezer méter tiszta ezérnavászon maradékok 2 métertől 8 méterig 55, 60 és 65 krajczár méterenkint.

Pamutvászon maradékok Hóvirág, Liliom és angol fonál méterenkint maradékban 28 krajczár.

Tisztelettel

Rosenblüh H. és Társa.

Az állami tisztviselők országos egyesületének vidéki kör aradi szállítója.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

99594—1904. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha- és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

Állomáson 1. évi június hó
Bpest nyugoti 24-én d. e. 9 óra
Miskolcz sz. p. u. 27-én d. u. 2 óra
Bpest ny. p. u. 28-án d. u. 2 óra

Budapest, 1904. évi június hó.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

14886—1904. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Alvincz állomásán levő buffet bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetnek.

A bérlet 1904. évi november hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át, vagyis 1909. évi október hó 31-ig.

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapiokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, mielőtt is az ajánlattevőkről, feltételezettik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás, bélyegű és „Ajánlat az alvinczi buffet bérletére a 14886—1904. számhoz” felirattal ellátott borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány iparengedély, stb.) együtt 1904. évi július hó 26-án déli 12 óráig alulírt üzletvezetőség általános I. osztálya főnökénél nyújthatók be.

Bánatpénz fejében 50 kor. azaz ötven korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas érték-papirokban legkésőbb 1904. évi július hó 25-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtő pénztáránál leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzképen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint jegyzett értékben, de soha sem névértéken felül fognak számíttatni.

A készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letétéről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Aradon, 1904. évi június hó 11-én.

A m. kir. áll. vasutak aradi üzletvezetősége.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Csipkék legnagyobb választékban.

Előrehaladott idény következtében

Hoffmann Sándor

áruháza, Színház-épület az az összes nyári ujdonságokat mélyen leszállított árban bocsájtja a mélyen tisztelt vevők rendelkezésére.

Jól mosható zefirek 15 krajczár.
Legszebb batisztok 24 krajczár.
Cöpperek métere 35 krajczár.
Fehér ajour batisztok 19 és 21 kr.

legjobb minőségek kaphatók.

Maradékok félárban.

A maga nemében páratlan jó hashajtó szer az

„ALVO“

tabletta. — Felnőtteknél és gyermekeknél egyaránt kedvelt. Az „ALVO” tabletta rendkívül kellemes ízű és fájdalom nélkül hat. A gyomorban rögtön feloldódik.

— Minden doboz használati utasítással van ellátva. —
Ára egy doboznak 90 fillér.

Fontos tudnivaló tudóbetegeknek!!

A törvényesen védett „SYLOL” az egyedüli szer, mely mindenféle légzőszervi bajoknál rendkívül jó hatású.

Az éjjeli izzadást teljesen megszünteti! A testsulyt

gyarapítja! Heptikás embereknek valóságos megmentője:

Ára egy üvegnek 3 korona.

162

Kizárólag kapható az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Lapkihordók

felvételnek
a kiadóhivatalban.

5449—1904. khsz.

Hirdetmény.

Dürr Gusztáv aradi lakos barmfi hízalda és vágótelepének Radnai-ut 8. sz. a leendő áthelyezéséért folyamodván, az 1884. XVII. t.-cz. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi június hó 22-én d. e. 11 órájára kitűztetik, a melyre az érdekeltek ez uton is meghívattak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi június hó 22-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek írásban ugyanott, előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtekinthetők, mert amennyiben ilyenek nem emeltetnének, s ha köztekintetek gátlólag fel nem merülendnek, a telepengedély az idézett törvény 80. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1904. évi június hó 17-én.

Greén,
tb. főkapitány.

**Férfiak
ingyen kapnak**

olyan új találmányu orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte írnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezeket, a kik fiatalkori kihágások folytán nemibajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nemibajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a Staat Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Mindenki írhat érte bárholonnan magyarul, mire útkezelés mellett postafordultava egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: Staat Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek.

1484

A kinek

ismeretség híján

háztartásra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége**Aki**

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
lakást stb.:
vagy**Aki**

bérbeadni kíván

birtokot,
házat
vadászterü-
letet,halászatot,
mühelyt,
kocsit,
lovat,**Aki**mindeneket vétel vagy bérbe vétel cél-
jából keresi;**Aki**valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán értezt, ha az**„ARADI KOZLONY“**

kis hirdetés

rovatát használja.

A ki Jókai Mórdicső halottunk összes munkáit
megszerezni óhajtja, annak a leg-
kedvezőbb részletfizetés mellett
eszközölm ki a szállítást, akár so-
rozatonként, akár egyszerre. Leve-
lek „Jókai“ jellege alatt a kiadóba
küldendők.**Kerestetik**egy fiatal leány, aki a szünidőt
pusztán töltene. Egyedüli foglalko-
zása lenne két 6-7 éves fiúcská-
val foglalkozni. Czim a kiadóhiva-
talban. 1657**Szolid,**csinos megjelenésű leány, 400 ko-
rona biztosítékkal, tőzsdében el-
árusítónői állást nyerhet. Azonnali
belépésre ajánlat csütörtökig te-
hető. Schlée Sándor, Arad, Boros
Béni-tér 15. 1656**Nagymennyiségű Maculatura**eladó az Aradi nyomda Részv.
Társaságnál.**Figyelem!**

Megérkeztek színes

bőr-különlegességekdus választékban minden színben.
shevreaux, bokszt és bagaria bő-
rökben.**Seelinger M. Andor**

url és női mintacsipő-üzlete 687

Arad, Szabadság-tér 4.

Városi és megyei telefon 115.

Divatos**női ruhák**készen vagy rendelésre
legolcsóbban**Tökély-téren,**

Prolich üzlete mellett

készülnek.

12990—1904.

Hirdetmény.A m. kir. földmívelésügyi mi-
nisteriumnak 46001—1904. sz. a.
kelt rendelete nyomán ezennel köz-
hírré tesszük, hogy a m. kir. föld-
mívelésügyi ministerium által az ok-
levéllel nem bíró gazdatisztek, gaz-
datiszti gyakorlati vizsgájára vo-
natkozólag szabályzat adatott ki,
melyet az érdeklődők a városi le-
véltárban bármikor betekintheznek.Arad sz. kir. város tanácsának
1904. évi június hó 18 án tartott
üléséből.

A városi tanács.

Mikalakai téglák és cserépgyári

telep.

Czégtulajdonos: POLLÁK JÓZSEF.
gyarmatár nagykereskedő Aradon.

Városi iroda:

Telephon:

Haltér 1. szám.

255. szám.

Tégla,bármily mennyiségben olcsó és
kedvező fizetési feltételek mellett
telepünkön kaphatók. A téglát fu-
varosainkkal házhoz szállítjuk. 1288**Gégner János**

épület-, butor és portál asztalos

Aradon, Angyal-utca 21. sz.

Elvállal minden az épület-, bu-
tor és portál asztalos szakmába
vágó új és javítási munkákat u. m.
épület munkákat-, üzleti-, szoba és
konyha berendezéseket, továbbá por-
tálok föllállítását jutányos árak és
pontos kivitelben. Tervrajzok díj
mentesen készítetnek. 1218**Kerékpár és varrógép**

raktár.

**Kalmár *
* József**

villanyműszerész

ARAD, Salacz-utca 2. sz.

(Központi szállodával szemben.)

**Varrógépek,
kerékpárok**

kedvező részletfizetések

mellett kaphatók.

Készít telefon- és villanycsengő

berendezéseket. 1336

Nagy szakszerű javító-műhely.

Klein Ignác

gépharisnya kötődéje

Aradon, Lázár Vilmos-utca

Földes palotában (Fleisher-féle butorgyár-
ral szemben.)Felhívom a n. é. közönség fi-
gyelmét jól felszerelt**gépharisnya kötődémre,**melyet Aradon eddig még nem léte-
zett gépekkel rendeztem be.Elvállalok mindennemű új ha-
risnyák kötését és fejelését u. m.
keztük, kamáslik, alsósoknyák és
alsóingek és minden kötőde szak-
mába vágó új és javítási munká-
kat jutányos árak mellett. 1112

Egy vidéki élénk jó forgalmu

üzletminden joggal fölruházva, ház-
zal és teljes berendezéssel csa-
ládi körülmények miatt

szabad kézből

eladó.

Czim a kiadóhivatalban. 1660

Ékszer tárgyakat,

órákat,

tört arany- és ezüst-neműt,

zálogcédulákata legmagasabb árrban vesz vagy más
új tárgyakra átcsere**DEUTSCH IZIDOR**

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCA

Minorita-palota.

1079

Legolcsóbb bevásárlási forrás
ékszerekben és órákban.

Egy tanuló felvételt.

Telefon 438.

Elismert legjobb szabásu**divat-bluzok**

rendkívüli nagy választékban

STERN M. A.

női felöltő-áruházában

ARADON, Andrássy-tér, az új Minorita-templommal szemben.